

MĚSÍČNÍ BULLETIN
ANALYTICKÉHO ODBORU
ÚSTAVNÍHO SOUDU

ŘÍJEN 2025

OBSAH · ABSTRAKTY

PLENÁRNÍ NÁLEZ	• Valorizace odškodnění za průtahy v řízení <u>4</u>
TRESTNÍ PRÁVO	Právo na obhajobu • Právo na bezplatnou pomoc obhájce a hodnocení majetkové potenciality obviněného <u>5</u> Skutková podstata trestného činu • Prokazování úmyslu pachatele jednat ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech <u>6</u> Účinné vyšetřování • Právo na účinné vyšetřování v kauze údajného mezinárodního únosu dětí <u>8</u> • Povinnost provést účinné vyšetřování potřebné k objasnění tvrzení o znásilnění <u>9</u> Trest odnětí svobody • Podmínky přerušení výkonu trestu odnětí svobody matce “pečující o dítě” <u>11</u> Vazba • Odůvodnění útěkové a předstižné vazby <u>12</u> • Porušení práva obviněného na kontradiktornost vazebního řízení <u>13</u> Procesní • Absence řádného poučení o přípustnosti dovolání v trestním řízení <u>15</u> Adhezní řízení • Rozhodování trestních soudů o adhezním nároku zvláště zranitelné oběti <u>16</u> Obnova řízení • Veřejnost zasedání u povolení obnovy trestního řízení <u>17</u>
OBČANSKÉ PRÁVO	Autonomie vůle • Počátek běhu promlčecí lhůty s ohledem na princip autonomie vůle <u>18</u> Péče o domácnost • Náklady na péči o zahradu vs. účelné náklady na péči o zdraví, osobu či domácnost poškozeného <u>19</u> Pracovní právo • Okamžité zrušení pracovního poměru se dvěma pedagogy kvůli konzumaci alkoholu na pracovišti <u>20</u> Rodinné právo • Změna rozložení péče o dítě <u>22</u> • Změna poměrů a zpětné zvýšení výživného s ohledem na v minulosti vytvořené úspory dítěte <u>23</u> • Určení výživného z nejasných příjmů povinného <u>25</u> • Vyloučení kontaktu rodiče s dětmi z důvodu manipulace dětí proti druhému rodiči <u>26</u>

OSTATNÍ	Odpovědnost státu za škodu	
	• Počátek běhu promlčecí lhůty u náhrady nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání	<u>27</u>
	• Odškodnění za nesprávný úřední postup spočívající v neuzavření veřejnoprávní smlouvy o vymezení chráněného pracovního místa	<u>28</u>
	• Ztracená závěť: právo na náhradu újmy i bez zrušení rozhodnutí	<u>30</u>
	Právo na přístup k soudu	
	• Odmítnutí včas podané kasační stížnosti pro opožděnost	<u>31</u>
	Právo na zákonného soudce	
	• Otázka podjatosti soudce dříve rozhodujícího o vině a trestu spoluobviněných	<u>32</u>
	• Zhojení místní nepříslušnosti soudu při vrácení věci odvolacím soudem	<u>33</u>
	• Povinnost senátu Nejvyššího soudu postoupit věc k rozhodnutí velkému senátu v případě odlišného právního názoru	<u>34</u>
ZAHRANIČNÍ SOUDY	• Subjektivní přípustnost dovolání jako otázka zásadního právního významu	<u>36</u>
	Náklady řízení	
	• Náhrada nákladů poškozeného v adhezním řízení v případě plnění z pojištění odsouzeného	<u>37</u>
	• Chybný postup při výpočtu výše odměny exekutora soudem bez řádného odůvodnění	<u>39</u>
	• Evropský soud pro lidská práva	<u>41</u>
	• Nejvyšší soud Spojeného království	<u>42</u>
	• Ústavní tribunál Španělska	<u>43</u>
ZAHRANIČNÍ PERIODIKA	• I•CON International Journal of Constitutional Law	<u>44</u>
	• Common Market Law Review	<u>44</u>
	• Deutsches Verwaltungsblatt	<u>45</u>
	• Europäische Grundrechte Zeitschrift	<u>45</u>
	• Juristen Zeitung	<u>45</u>
	• Neue Juristische Wochenschrift	<u>46</u>
	• Österreichische Jurist:innenzeitung	<u>47</u>

Pl. ÚS 26/25

24. 9. 2025

Zamítnuto

Kühn Zdeněk

Valorizace odškodnění za průtahy v řízení

Úkolem Nejvyššího soudu při posuzování výše odškodnění za průtahy v řízení je zhodnocení, zda částka, kterou civilní soud přizná, je s ohledem na okolnosti případu, sociální a ekonomickou realitu i vývoj praxe Evropského soudu pro lidská práva přiměřená. Pouze pokud přiznaná částka bude ve světle částek přiznávaných ESLP nepřiměřeně nízká, nebude plnit satisfakční funkci a sám Nejvyšší soud nápravu takového neústavního stavu nezjedná, dojde k porušení čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 24. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy zamítlo ústavní stížnost stěžovatele Pavla Kose v části, ve které směřuje proti výroku I rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 2356/2024-72 ze dne 16. 1. 2025 v rozsahu, v němž se dovolání stěžovatele zamítá, a v části, ve které směřuje proti výroku II téhož rozsudku. Ve zbývajících částech ústavní stížnost odmítlo pro neoprávněnost navrhovatele. Stěžovateli dále nepřiznalo náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Stěžovatel se domáhal odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou více než 17 let trvajícím exekučním řízením podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. U státu uplatnil nárok na poskytnutí zadostiučnění ve výši 789 156 Kč. Poté, co mu stát přiznal jen 350 167 Kč, se ve zbytku uplatněného nároku obrátil na civilní soudy. Obvodní soud mu přiznal dalších 19 750 Kč a zbytek nároku zamítl. Řízení sice označil za extrémně dlouhé, ale přihlédl také k jeho složitosti, podílu stěžovatele na průtazích a k dalším okolnostem. Městský soud rozsudek potvrdil a odmítl argumentaci stěžovatele, že by výše zadostiučnění měla být automaticky navyšována kvůli inflaci či růstu životní úrovně.

Dovolání stěžovatele Nejvyšší soud napadeným rozsudkem v části zamítl a ve zbytku odmítl. Uvedl, že judikatura ESLP nepředpokládá mechanické navyšování částek kvůli inflaci, ale spíše posouzení každého případu individuálně s přihlédnutím k celkovým okolnostem. Základní částky, které české soudy běžně přiznávají, přitom i nadále odpovídají mezinárodním standardům a splňují požadavek přiměřenosti.

Stěžovatel v ústavní stížnosti zejména namítal, že přiznaná částka je vzhledem k absenci valorizace základních částek odškodnění nepřiměřeně nízká. Ústavní stížnost byla původně vedena pod sp. zn. IV. ÚS 1095/25, posléze postoupena plénu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud posuzoval, zda je v současnosti při stanovování částek přiznávaných jako odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení třeba zohlednit také růst životní úrovně ve společnosti či inflaci, k níž došlo za posledních 14 let.

Uvedl, že neexistuje žádná exaktní metoda, jak určit přiměřenost zadostiučnění za nemajetkovou újmu, resp. jeho výši. Posouzení přiměřenosti zadostiučnění je na úvaze civilního soudu, kterou však musí řádně odůvodnit. Zákon pouze demonstrativně určuje kritéria, která soudy musejí vzít v úvahu dle § 31a zákona č. 82/1998 Sb. Při posuzování přiměřenosti zadostiučnění musí respektovat zejména ústavní požadavek na přezkoumatelnost soudního rozhodnutí. Určení způsobu, obsahu a rozsahu přiměřeného zadostiučnění nesmí být svévolné ani přepjatě formalistické a zároveň musí odrážet individuální okolnosti věci. Ústavní soud při svém přezkumu nehodnotí konkrétní způsob výpočtu, nýbrž to, zda je přiznané zadostiučnění vůbec způsobilé plnit svou kompenzační funkci.

Právní úprava v minulosti vedla kvůli své abstraktnosti k problémům v podobě nejednotného rozhodování civilních soudů. Proto Nejvyšší soud přijal v roce 2011 sjednocující stanovisko Cpj 206/2010, které mělo poskytnout určité vodítko. Shledal, že za standard ochrany požadované Úmluvou lze označit přibližně 45 % částky, kterou by přiznal sám ESLP. Takto přiznané částky na vnitrostátní úrovni tvoří minimální hranici, kterou lze ještě považovat za efektivní vnitrostátní prostředek nápravy. Stanovení základní částky je východiskem pro následně individualizované úvahy soudu. Naposledy Ústavní soud posoudil výši částek přiznávaných civilními soudy na základě stanoviska Nejvyššího soudu jako ústavně konformní v roce 2021 (nález sp. zn. III. ÚS 1303/21). V dané věci uvedl, že částka ve výši 17 000 Kč za jeden rok průtahů je přiměřená a odpovídající životní úrovni.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Z analýzy aktuálních rozsudků ESLP, kterou v napadeném rozsudku provedl Nejvyšší soud, vyplývá, že ESLP přiznává částky nevalorizoval a v zásadě přiznává částky ve výši, v jaké je přiznával v minulosti. Ve věcech stížností proti České republice týkajících se nepřiměřené délky řízení v letech 2020 až 2023 průměrná částka za jeden rok průtažného řízení, kterou sám ESLP považoval za přiměřenou, činila 14 678 Kč. Ústavní soud proto uzavřel, že soudní praxe založená na stanovisku i v současné době odpovídá požadavkům kladeným ESLP.

Nadto porovnal praxi odškodňování nemajetkové újmy za průtahy v řízení ve vybraných členských státech Rady Evropy s podobnou či vyšší životní úrovní. České civilní soudy vycházejí ze základních částek cca 600 až 800 EUR na rok řízení, které dále modifikují. Ve stěžovatelově věci to bylo více – 21 760 Kč, tj. cca 870 EUR. Tyto částky nejsou ve srovnání s částkami přiznávanými vnitrostátními orgány ve státech se srovnatelnou či vyšší životní úrovní nepřiměřeně nízké (např. Finsko, Litva, Polsko, Slovinsko). Z komparativního hlediska tedy vyplývá, že nevalorizování přiznávaných částek není v současnosti ničím výjimečným.

I. ÚS 1523/25

11. 9. 2025

Vyhověno

Řepková Dita

Právo na bezplatnou pomoc obhájce a hodnocení majetkové potenciality obviněného

V řízení o žádosti o bezplatnou obhajobu podle § 33 odst. 2 trestního řádu je třeba majetkovou potencialitu obviněného hodnotit na základě konkrétních a aktuálních skutkových zjištění. Založí-li soudy závěr o nepřiznání nároku na bezplatnou obhajobu na hypotetických příjmech, které by obviněný někdy v blíže neurčené budoucnosti mohl získat, poruší tím jeho právo na bezplatnou pomoc obhájce ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele J. L. zrušil I. senát Ústavního soudu náleze z dne 11. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. 4 To 9/2025-1399 ze dne 13. 2. 2025 a usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 49 T 10/2024-1382 ze dne 13. 1. 2025 pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny.

Narativní část

Krajský soud napadeným usnesením rozhodl, že stěžovatel nemá právo na bezplatnou obhajobu v trestním řízení, ani na obhajobu za sníženou cenu. Stěžovatel si podle něj zvolil obhájce sám na základě plné moci, navíc nedoložil žádné skutečnosti významné pro posouzení jeho nemajetnosti. Krajský soud dále poukázal na majetkovou potencialitu stěžovatele. Vrchní soud se v napadeném usnesení s tímto posouzením ztotožnil a odkázal na judikaturu Ústavního soudu, která úvahy o majetkové potencialitě nevyloučila.

Úkolem Nejvyššího soudu je dle článku 4 Ústavy i ochrana základních práv a svobod včetně posuzování otázky, zda částka, kterou civilní soud přizná, je s ohledem na okolnosti případu, sociální a ekonomickou realitu, ale i vývoj praxe ESLP přiměřená. Důvod pro případný zásah Ústavního soudu však nastane až tehdy, kdy přiznaná částka bude ve světle částek přiznávaných ESLP nepřiměřeně nízká, nebude plnit satisfakční funkci a sám Nejvyšší soud nápravu takového neústavního stavu nezjedná.

Vzhledem k tomu, že částku odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení přiznanou v dané věci stěžovateli neshledal Ústavní soud nepřiměřeně nízkou, ústavní stížnost v relevantní části zamítl.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Zdeněk Kühn. Odlišné stanovisko uplatnil soudce Jaromír Jirsa.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že soudy chybně použily princip majetkové potenciality, nepřipustně mu kladly k tíži zvolení obhájce na plnou moc a řízení o posouzení jeho žádosti zatížily průtahy.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Součástí práva na obhajobu je i právo nemajetného obviněného na přiznání obhajoby bezplatné či za sníženou odměnu. Ústavní soud však k přezkumu rozhodnutí v této oblasti přistupuje s ohledem na značný prostor pro uvážení obecných soudů velmi zdrženlivě a důvod k zásahu shledává až v extrémních případech.

V nynější věci trestní soudy postavily svá rozhodnutí na tzv. majetkové potencialitě stěžovatele. Ačkoliv toto kritérium starší judikatura Ústavního soudu přijímala, v poslední době ho upozadila.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Důvodem k tomuto vývoji byl později ustálený názor, že při rozhodování v této oblasti mají soudy povinnost vycházet ze skutkového stavu v době rozhodování, nikoliv z budoucích hypotetických příjmů obviněného. Ten totiž potřebuje účinnou obhajobu právě v době probíhajícího trestního řízení, nikoliv později v budoucnu.

Hodnocení majetkové potenciality obviněného přesto Ústavní soud do budoucna zcela neodmítl. Ve svých rozhodnutích však zdůraznil, že je zapotřebí ji hodnotit vždy na základě konkrétních a aktuálních skutkových zjištění. Není možné naopak vycházet z pouhých domněnek a spekulací, nebo možnost získání finančních prostředků obviněným vztahovat až k velmi vzdálené budoucnosti.

Napadená rozhodnutí požadavky nenaplnily, neboť v nich obsažené posouzení majetkové potenciality stěžovatele zůstalo pouze v hypotetické rovině. Soudy uvedly, že stěžovatel je osobou pracovní perspektivní, že musí pochopit, že páčání trestné činnosti se nevyplácí a že si musí vytvořit pracovní návyky. Jeho skutečnou majetkovou potencialitu však blíže a konkrétněji nehodnotily, svá zjištění na ničem konkrétním nezaložily. Stejně tak se dostatečně a komplexně nezabývaly ani jeho aktuální majetkovou situací či možností výdělků. Zmínily pouze, že nepobírá dávky v hmotné nouzi a nemá vyživovací povinnost.

Veškeré indicie ve spise v souladu s judikaturou ESLP k čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy však vedou k tomu, že je třeba jej považovat za nemajetného. Stěžovatel nemusí prokázat nedostatek prostředků nade všechny pochyby, stačí, že neexistují téměř žádné indicie o tom, že by prostředky mít mohl.

Stejně tak soudy pochybily, když do svého rozhodování nepřipustně zahrnuly kritérium zvolení obhájce na plnou moc. Z judikatury Ústavního soudu nelze dovodit, že by takový postup obviněného mohl či měl být relevantním faktorem při posuzování návrhu na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu a už vůbec ne, že by mu měl jít k tíži.

Ústavní soud uzavřel, že postupem soudů došlo k porušení stěžovatelova práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny i práva na bezplatnou pomoc obhájce dle čl. 40 odst. 3 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Dita Řepková. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 931/25

11. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Odmítnuto pro nepříslušnost

Wintr Jan

Prokazování úmyslu pachatele jednat ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech

Za situace, kdy judikatura trestních soudů dospěla k relativně extenzivním výkladům pojmu „organizovaná skupina působící ve více státech“, musejí trestní soudy zvlášť pečlivě prokázat a odůvodnit zavinění pachatele ve vztahu k této okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Vyžaduje se přitom zavinění ve formě úmyslu, a to alespoň nepřímého.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele E. K. zrušil I. senát Ústavního soudu nálesem ze dne 11. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ve vztahu k tomuto stěžovateli výrok I usnesení Nejvyššího soudu č. j. 11 Tdo 92/2024-14464 ze dne 31. 10. 2024 a výrok I rozsudku Vrchního soudu v Praze č. j. 11 To 45/2020-12695 ze dne 17. 6. 2021 pro porušení čl. 36 odst. 1 a článku 39 Listiny základních práv a svobod. Ve zbývajících částech ústavní stížnosti tohoto stěžovatele odmítl, dílem pro neoprávněnost navrhovatele, dílem pro nepříslušnost Ústavního soudu.

Ústavní stížnost stěžovatele O. B., stejně jako s ní spojený návrh na zrušení § 30 odst. 2 věty druhé trestního řádu, odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Trestní soudy odsoudily oba stěžovatele za spáchání zvlášť závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Jelikož stěžovatelé byli přinejmenším srozuměni s tím, že jimi pěstovaná a distribuovaná marihuana bude vyvážena i do zahraničí, naplnili tím kvalifikovanou

skutkovou podstatu spáchání trestného činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech dle § 283 odst. 4 písm. c) trestního zákoníku.

První stěžovatel v ústavní stížnosti rozporoval existenci úmyslu páchat trestnou činnost ve spojení s organizovanou skupinou ve více státech. Druhý stěžovatel uplatnil především námitky procesního charakteru a navrhl zrušení § 30 odst. 2 věty druhé trestního řádu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Smyslem kvalifikované skutkové podstaty spáchání trestného činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech je postihování závažné, koordinované, rozsáhlé a s ohledem na její mezinárodní charakter také obtížně stíhatelné kriminality. Z tohoto důvodu trestní zákoník pro tuto trestnou činnost stanovuje výrazně vyšší trestní sazbu oproti organizované trestné činnosti bez přeshraničního rozměru.

Pod tuto kvalifikovanou skutkovou podstatu judikatura trestních soudů podřazuje širokou škálu různých jednání, přičemž pro „spojení“ s organizovanou skupinou ve více státech podle ní postačí i poměrně volný vztah pachatele k této skupině. Podle převládajícího – a rovněž poměrně širokého – výkladu jde o skupinu „působící ve více státech“ tehdy, je-li přítomen téměř jakýkoliv přeshraniční prvek.

Rekapitulované závěry trestních soudů Ústavní soud neoznačil za neústavní a podtrhnul, že orgány činné v trestním řízení rozkryly rozsáhlou závažnou trestnou činnost, čemuž odpovídaly závěry soudů, které většinově nepopřel ani stěžovatel. Ústavní soud však zdůraznil, že s ohledem na volnost výkladu je tím spíše povinností těchto soudů zvláště pečlivě prokazovat subjektivní stránku trestného činu – zavinění, a to nejen ve vztahu, že jde o organizovanou skupinu, ale též k tomu, že skupina působí ve více státech. To se v nynějším případě nestalo.

U daného trestného činu je, na rozdíl od většiny ostatních, nutné zavinění ve formě úmyslu, nikoliv jen nedbalosti. Tento přístup odráží povahu dané skupiny, která trestnou činnost vyvíjí organizovaně a cílevědomě. U prvního stěžovatele soudy shledaly jeho zavinění výhradně v tom, že „platby za marihuanu probíhaly v měně euro“, z čehož následně dovodily další závěry, vesměs mající podle Ústavního soudu povahu nepřipustně zjednodušujících domněnek.

Z pouhé skutečnosti, že stěžovatel podle zjištění soudů předával obálky s eury mezi dvěma odsouzenými, nebylo možné dovodit jeho úmysl a dospět k závěru, že stěžovatel přinejmenším věděl a schvaloval, že organizovaná skupina, ve spojení s níž jednal, působí ve více státech. Odůvodnění trestních soudů byla v tomto ohledu nedostatečná a jejich skutková zjištění (nakládání stěžovatele s obálkami s eury) v extrémním nesouladu s jejich právními závěry (závěr o úmyslu stěžovatele). Konečně trestní soudy řádně nezohlednily, o jak závažnou kvalifikovanou podstatu jde, a že v důsledku jejího použití se dolní sazba odnětí svobody stěžovatele zvýšila o 8 let, tedy pětinasobně.

Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti tohoto stěžovatele vyhověl v rozsahu, v němž směřovala proti výroku I usnesení Nejvyššího soudu a výroku I rozsudku vrchního soudu, a výroky zrušil pro porušení čl. 36 odst. 1 a článku 39 Listiny. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl zčásti pro neoprávněnost navrhovatele, zčásti pro nepříslušnost Ústavního soudu.

Ústavní stížnost druhého stěžovatele, stejně jako akcesorický návrh na zrušení ustanovení trestního řádu, Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Jan Wintr. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 2582/24

3. 9. 2025

Zamítnuto

Procesní – náhrada nákladů řízení – § 62

Kühn Zdeněk

Právo na účinné vyšetřování v kauze údajného mezinárodního únosu dětí

Povinnost státu zahájit účinné vyšetřování zásahů do rodinného života podle článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vzniká pouze u mimořádně závažných nebo intenzivních zásahů. Méně závažné zásahy, které neohrožují fyzickou nebo psychickou integritu, nezakládají automaticky právo na účinné vyšetřování, pokud orgány postupují v mezích svých pravomocí.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 3. 9. 2025 zamítl IV. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatele J. Š. na zrušení rozhodnutí Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové č. j. 1 KZN 374/2024-7 ze dne 18. 6. 2024 a rozhodnutí Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou č. j. 1 ZN 65/2024-7 ze dne 7. 6. 2024. Stěžovateli ani vedlejší účastníci řízení nepřiznal náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Stěžovatel, občan ČR, se oženil s občankou ČR a Ruské federace. Narodila se jim dcera, stěžovatel si osvojil i manželčina syna. Obě děti mají české i ruské státní občanství. Rodina žila v ČR, poté odjela do Dubaje. Stěžovatel považoval odjezd dětí za dovolenou, manželka za přestěhování. V lednu 2023 stěžovatel podepsal „Prohlášení o souhlasu“ s dvouletou platností, které umožnilo matce vyřídit víza pro děti. Měl za to, že šlo o souhlas jen s dočasným pobytem dětí v Dubaji. Matka se s dětmi nevrátila. Stěžovatel v květnu 2023 zahájil v ČR opatrovnícké řízení a později podal trestní oznámení na manželku pro únos dětí. Policie a státní zastupitelství neshledaly podezření ze spáchání trestného činu. Uvedly, že jde o občanskoprávní spor a otázku rodičovských práv má řešit civilní soud. Později stěžovatel zjistil, že matka s dětmi přesídlila do Moskvy, kde zahájila opatrovnícké řízení. V květnu 2024 podal v ČR druhé trestní oznámení. Tvrdil, že souhlas s pobytem v Dubaji byl vylákán podvodem a že nikdy nesvolil k trvalému přestěhování. Orgány činné v trestním řízení však i toto oznámení odložily. Konstatovaly, že nové skutečnosti nevyšly najevo. Přesun dětí do Moskvy je součástí rodičovského sporu, nikoli trestné činnosti.

V listopadu 2023 moskevský soud manželství rozvedl. V květnu 2024 ruský soud určil bydliště dětí u matky v Moskvě a stanovil styk otce s dětmi. Odvolací soud toto rozhodnutí potvrdil. České opatrovnícké řízení soud zastavil pro překážku litispendence v září 2024. Uvedl, že v době zahájení řízení měly děti bydliště v Dubaji a že řízení v Rusku bylo zahájeno dříve. Krajský soud rozhodnutí potvrdil.

Ústavní soud usnesením sp. zn. II. ÚS 1390/25 odmítl ústavní stížnost stěžovatele proti těmto rozhodnutím pro nepřípustnost, protože nevyčerpal dovolání. Nejvyšší soud o dovolání dosud nerozhodl.

Stěžovatel zejména namítal, že obě státní zastupitelství porušila jeho právo na účinné vyšetřování.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud konstatoval, že přemístění dětí do Ruské federace představovalo zásah do práva stěžovatele na rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy. Samotná existence takového zásahu však nevede automaticky ke vzniku povinnosti státu zahájit trestní řízení. Právo na účinné vyšetřování se uplatní pouze v případě mimořádně závažných zásahů; závisí na povaze, intenzitě a celkových okolnostech dané situace. Tento procesní aspekt se původně uplatnil v judikatuře ESLP ve vztahu k článkům 2 a 3 Úmluvy, tedy k právu na život a zákaz mučení. V těchto případech je povinnost státu provést účinné vyšetřování zásadní a bezvýjimečná, jelikož chráněné hodnoty se týkají fyzické integrity a života jednotlivce. Naproti tomu z článku 8 Úmluvy, který chrání právo na respektování soukromého a rodinného života, plyne povinnost státu provést účinné vyšetřování jen v omezeném rozsahu. ESLP opakovaně zdůraznil, že státy musí poskytovat zvýšenou ochranu zejména dětem a zranitelným osobám, avšak tato povinnost nezahrnuje automatické zahájení vyšetřování při každém zásahu do rodinných vztahů. Povinnost provést účinné vyšetřování nastává pouze v případech zásahů mimořádné intenzity; typicky u sexuálního zneužívání, domácího násilí, závažných fyzických útoků či diskriminačního jednání. Nález obsahuje v této souvislosti i přehled relevantní judikatury ESLP. U méně závažných situací může Ústavní soud do rozhodovací činnosti orgánů činných v trestním řízení zasáhnout pouze výjimečně, a to v případě zjevného excesu či flagrantly pochybení s dlouhodobými důsledky pro poškozeného. Není vrchním dohlížitelem nad zákonností postupu orgánů činných v trestním řízení.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

V projednávané věci Ústavní soud dospěl k závěru, že přemístění dětí do Ruské federace nepředstavovalo zásah takové závažnosti, aby bylo možné dovodit vznik práva stěžovatele na účinné vyšetřování vyplývající z článku 8 Úmluvy. Jednání matky nelze podřadit pod situace, jež by svou intenzitou dosahovaly hranice mimořádného zásahu do rodinného života. Ústavní soud proto neshledal důvod k zásahu do postupu státních zastupitelství. Zjištěné skutkové okolnosti nasvědčují tomu, že děti dlouhodobě žily s matkou v Dubaji, kde měla odpovídající zázemí. Vazby měla zajištěné i v Ruské federaci. Stěžovatel souhlasil s dočasným pobytem dětí v zahraničí a k tomu poskytl příslušné prohlášení. Přemístění dětí bylo do značné míry důsledkem rodičovského konfliktu a praktických okolností na straně matky. Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí nebyla v daném případě přímo aplikovatelná, neboť děti měly obvyklé bydliště ve Spojených arabských emirátech, které nejsou smluvní stranou této úmluvy.

Ve věci současně probíhala opatrovnická řízení v ČR i v Ruské federaci, přičemž rodiče se neshodli ohledně místa bydliště a péče o děti. Řízení před českými soudy dosud nejsou pravomocně skončena. Řízení o dovolání ještě probíhá. Matka se řízení aktivně účastní, aniž by jeho průběh narušovala.

Ústavní soud uzavřel, že stěžovateli nevzniklo právo na účinné vyšetřování dle článku 8 Úmluvy, protože nešlo o mimořádně intenzivní zásah a orgány postupovaly v rámci svých pravomocí. Proto ústavní stížnost zamítl.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Zdeněk Kühn. Soudce Milan Hulmák uplatnil odlišné stanovisko k výroku i odůvodnění nálezu.

II. ÚS 1675/25

25. 9. 2025

Vyhověno

Šámal Pavel

Povinnost provést účinné vyšetřování potřebné k objasnění tvrzení o znásilnění

Pokud poškozená vznesе hájitelné tvrzení o znásilnění ve stavu bezbrannosti v důsledku požití nadměrného množství alkoholu, vzniká státu povinnost provést účinné vyšetřování potřebné k objasnění věci. To vyžaduje, aby příslušné orgány z vlastní iniciativy přijaly přiměřená opatření a učinily potřebné kroky k náležitému prošetření, zajištění důkazů a důkladné, objektivní a nestranné analýze všech relevantních skutečností, ze které musejí vycházet jejich závěry v přípravném řízení trestním i náležité odůvodnění rozhodnutí ve věci.

Pokud orgány činné v trestním řízení nevyvinou skutečnou a řádnou snahu věc objasnit či nezajistí dostatečné důkazy potřebné k objasnění, jejich postup nedostojí požadavku důkladnosti a dostatečnosti vyšetřování, čímž poruší právo poškozené na účinné vyšetřování podle článku 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 7 odst. 2, čl. 10 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky A. A. (jedná se o pseudonym) zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 25. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy vyznění Městského státního zastupitelství v Praze č. j. 3 KZN 845/2025-10 ze dne 8. 4. 2025, usnesení Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 č. j. 1 ZN 1762/2024-19 ze dne 5. 2. 2025 a usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, Odboru obecné kriminality, 6. oddělení obecné kriminality, č. j. KRPA-261541-22/TČ-2024-001176-1-KB ze dne 29. 11. 2024 pro rozpor s článkem 3 Úmluvy, čl. 7 odst. 2, čl. 10 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Policejní orgán odložil trestní věc podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu znásilnění, kterého se měl dopustit podezřelý tím, že v hotelovém pokoji využil stavu opilosti stěžovatelky (poškozené) a vykonal na ní vaginální soulož, aniž by dala výslovný souhlas. V hotelovém pokoji skončili poté, co po předchozí vzájemné domluvě šli na koncert, večeři i do baru. Stěžovatelka později tento fyzický kontakt označila za nedobrovolný, zatímco podezřelý tvrdil, že ke styku došlo se souhlasem. Z následné komunikace přes WhatsApp a Instagram vyplynulo, že se stěžovatelka cítila zneužitá, avšak policejní orgán po prověření věci uzavřel, že nebyly naplněny znaky trestného činu znásilnění, neboť se neprokázalo použití násilí ani stav bezbrannosti.

Tento závěr potvrdily i státní zástupkyně obvodního a městského státního zastupitelství, které stížnost stěžovatelky zamítly jako nedůvodnou.

Stěžovatelka namítala, že orgány činné v trestním řízení se přiklonily k verzi podezřelého bez dostatečného odůvodnění a přes existující nesrovnalosti zcela převzaly jeho verzi události, zatímco její verzi považovaly za nevěrohodnou. Neprovedly řadu důkazů, které navrhovala – zejména znalecký posudek z oboru psychologie, výsledky gynekologického vyšetření z nemocnice, vysvětlení osob z jejího okruhu, odborné vyjádření z toxikologie a další. Dostatečně nezkoumaly její možnou bezbrannost ani skutečné množství alkoholu v její krvi.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že součástí práva na účinné vyšetřování je povinnost státu ověřit tzv. hájitelné tvrzení oběti a podle výsledku šetření zvolit odpovídající právní postup. Aniž by jakkoli hodnotil jednotlivé důkazy ze spisu či předjímal další procesní vývoj, uvedl, že tvrzení stěžovatelky o možném znásilnění je třeba z hlediska ústavních garancí považovat za hájitelné, neboť bylo dostatečně konkrétní, časově možné a vnitřně konzistentní. Orgány činné v trestním řízení proto měly povinnost provést dostatečné dokazování, což se nestalo. Policejní orgán vyslechl pouze stěžovatelku a podezřelého a vyhodnotil jejich komunikaci. Neprovedl další navržené důkazy při vědomí odlišností výpovědí stěžovatelky a podezřelého, vzal v zásadě v úvahu jen důkazy svědčící v její neprospěch a rozhodl o odložení věci. Zmíněná pochybení policejního orgánu nenapravila ani příslušná státní zastupitelství.

Orgány činné v trestním řízení měly doplnit dokazování zejména o odborné vyjádření z oboru psychologie a znalecké posouzení vlivu alkoholu na schopnost stěžovatelky projevit vůli. Měly se také zabývat jejími návrhy na provedení svědeckých výpovědí osob, jimž se bezprostředně po události svěřila, a zohlednit psychologické poznatky o typických reakcích obětí sexuálních trestných činů, které mohou zahrnovat i zdánlivě smírné chování vůči pachateli a nekonfrontační odpor. Postup policie a státního zastupitelství, které důkazní návrhy bez odůvodnění odmítly, proto nesplnil požadavky kladené na účinné vyšetřování.

Součástí práva na jinou právní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy je požadavek náležitého a logického odůvodnění rozhodnutí. Tento požadavek se vztahuje nejen na soudy, ale na všechny orgány činné v trestním řízení, a to i v přípravném řízení. Jestliže orgány rozhodly o odložení věci bez dostatečného odůvodnění a bez vypořádání se s hájitelnými argumenty stěžovatelky, dopustily se postupu rozporného s principy právního státu a porušily její právo na účinné vyšetřování.

Ústavní soud uzavřel, že napadenými rozhodnutími došlo k porušení ústavního práva stěžovatelky na účinné vyšetřování dle článku 3 Úmluvy, čl. 7 odst. 2, čl. 10 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť orgány činné v trestním řízení neprovedly ve věci řádné a dostatečné dokazování. Posuzovaná věc tak vyžaduje nové posouzení ze strany orgánů činných v trestním řízení, které bude naplňovat ústavněprávní požadavky z tohoto nálezu.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Pavel Šámal. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 2405/25

30. 9. 2025

Vyhověno

Procesní – účastenství v řízení

Langášek Tomáš

Podmínky přerušení výkonu trestu odnětí svobody matce „pečující o dítě“

Ustanovení § 325 odst. 2 trestního řádu je potřeba ústavně konformně vykládat tak, že matkou „pečující o dítě“ je i taková matka, jejíž dítě bylo svěřeno do pěstounské péče jen kvůli tomu, že byla omezena na osobní svobodě ve vazbě či výkonu trestu odnětí svobody.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky B. S. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 30. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích č. j. 13 To 215/2025-44 ze dne 1. 7. 2025 a usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě č. j. 16 Nt 2208/2025-25 ze dne 2. 6. 2025 pro porušení čl. 10 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Nezletilé dceři stěžovatelky nepřiznal postavení vedlejší účastnice.

Narativní část

Trestně stíhaná a následně odsouzená stěžovatelka porodila ve vazbě dceru, kterou soud na přechodnou dobu umístil do pěstounské péče jiných osob. Stěžovatelčinu žádost o přerušení výkonu trestu odnětí svobody podle § 325 odst. 2 trestního řádu okresní soud zamítl, neboť neshledal naplnění podmínek uvedeného ustanovení. Stěžovatelka nebyla matkou „pečující o dítě do jednoho roku věku“, neboť dcera byla v pěstounské péči, a stěžovatelka o ni tak fakticky nepečovala. Navíc před nástupem do výkonu trestu užívala drogy a řádně se nestarala ani o svou starší dceru. Stížnost stěžovatelky krajský soud zamítl. Ztotožnil se s názorem, že stěžovatelka o dceru bezprostředně nepečovala a poukázal na skutečnosti vyvolávající pochybnosti o rodičovských schopnostech stěžovatelky.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala, že ji soudy dostaly do absurdní situace – civilní soudy nejprve dceru umístily do pěstounské péče z důvodu stěžovatelčiny vazby, trestní soudy pak její žádost o přerušení výkonu trestu zamítly právě proto, že dceru neměla v péči.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Institut přerušení výkonu trestu odnětí svobody těhotné ženě nebo matce pečující o dítě do jednoho roku věku podle § 325 odst. 2 a 3 trestního řádu představuje do jisté míry vážení veřejného zájmu na ochraně společnosti a práva na soukromý a rodinný život samotným zákonodárcem. Při úvahách o jeho použití je významným faktorem i nejlepší zájem dítěte.

Zmíněné ustanovení v novelizovaném znění od 1. 1. 2025 uvádí, že samosoudce přeruší výkon trestu odnětí svobody matce pečující o dítě do jednoho roku věku, která byla odsouzena za jiný trestný čin než zvlášť závažný zločin, na dobu jednoho roku po porodu. U zvlášť závažné trestné činnosti přerušení výkonu trestu není obligatorní, ale soud má podle odst. 3 prostor pro uvážení.

Soudy v nynější věci uzavřely, že stěžovatelka nesplňuje podmínku „pečování o dítě“ jednak z důvodu, že dcera byla v pěstounské péči, jednak s ohledem na pochybnosti o stěžovatelčiných rodičovských schopnostech. Ani jeden z těchto argumentů však z ústavněprávního hlediska neobstál.

V případě prvního důvodu soudy opomenuly, že šlo pouze o přechodnou pěstounskou péči a především že důvodem pro její nařízení byl právě výkon stěžovatelčiny vazby. Tím stěžovatelku fakticky přivedly do slepé procesní uličky a vyloučily jakoukoliv možnost domoci se svěřeni dcery zpět do své péče. Při posuzování žádosti o přerušení výkonu trestu je v těchto případech vždy nezbytné zkoumat důvody, pro které došlo k nařízení pěstounské péče – pokud k tomu totiž vedl právě samotný výkon trestu odnětí svobody rodiče, postrádalo by nepřerušení trestu jakoukoliv logiku a odporovalo by smyslu § 325 odst. 2 trestního řádu.

Druhý okruh důvodů, kterými soudy podložily svá rozhodnutí, přesahoval rozsah okolností, které jsou směrodatné pro rozhodnutí o přerušení výkonu trestu. Po naplnění předpokladů uvedených ve výše zmíněném ustanovení soud zkrátka musí rozhodnout o přerušení výkonu trestu – zákon mu nedává jinou možnost. Soudy v této věci však svými úvahami překročily rámec pro posouzení stěžovatelčiny žádosti a v podstatě nahrazovaly rozhodování opatrovnických soudů. Posouzení, zda stěžovatelka selhávala v roli matky a zda není vhodnou osobou pro péči o dceru lze učinit především v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé,

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

nikoliv v trestním řízení, které směřuje ke zcela jinému cíli a v němž trestní soud nemá prostředky ke komplexnímu vyhodnocení toho, v péči jakých osob se má nebo nemá dítě nacházet. Na těchto okolnostech, v rovině pouhých pochybností, soudy svá rozhodnutí o nepřerušení výkonu stěžovatelčina trestu založit neměly.

Vzhledem k tomu, že okresní i krajský soud porušily stěžovatelčina práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a na rodinný život dle čl. 10 odst. 2 Listiny, Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a jejich rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Tomáš Langášek. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 2438/25

15. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Wintr Jan

Odůvodnění útěkové a předstižné vazby

Útěkovou vazbu nelze odůvodnit pouze absencí písemné formy nájemní smlouvy obviněného k bytu ani výhradně hrozbou vysokého trestu. Tím spíše, pokud obviněný namítá skutečnosti, kterými obavu z útěku zeslabuje.

Předstižnou vazbu nelze odůvodnit pouze tím, že obviněný měl údajně spáchat trestnou činnost, pro kterou je v projednávané věci navrženo jeho vzetí do vazby.

V odůvodnění rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby soud musí uvést konkrétní důvody, proč nelze dosáhnout účelu vazby jiným opatřením.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele M. V. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 15. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 9 To 178/2025-170 ze dne 3. 7. 2025 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Návrh na zrušení usnesení Městského soudu v Brně sp. zn. 70 Nt 3580/2025 ze dne 6. 6. 2025 odmítl jako zjevně neopodstatněný.

Narativní část

Stěžovatel byl stíhán pro daňovou trestnou činnost, spáchanou ve spolupachatelství ve prospěch organizované skupiny. Trestných činů se měl dopustit tím, že vystupoval jako jednatel obchodních společností, zahrnutých s jeho vědomím do fiktivních fakturačních řetězců, čímž mělo dojít ke zkrácení daně ve výši téměř 30 mil. Kč.

Městský soud vzal stěžovatele do útěkové a předstižné vazby podle § 67 písm. a) a c) trestního řádu. Útěkovou vazbu odůvodnil tím, že stěžovateli hrozí vysoký trest odnětí svobody a že bydlí v nájemním bytě, k němuž nemá žádnou písemnou smlouvu, a neváže ho tak k němu žádný právní titul – proto byla obava, že stěžovatel po propuštění uteče nebo se bude skrývat. Důvody předstižné vazby spočívaly zejména v rozsahu a závažnosti stíhané trestné činnosti. Z ní měl stěžovatel majetkový prospěch a byla obava, že by se k ní z tohoto důvodu opět uchýlil.

Závažnost vazebních důvodů podle městského soudu vylučovala použití některého z prostředků nahrazujících vazbu, navíc jejich použití bylo vyloučeno tím, že u stěžovatele byly naplněny i důvody koluzní vazby podle § 67 písm. b) trestního řádu. Krajský soud se ztotožnil se závěry městského soudu, zopakoval je a napadeným usnesením zamítl stěžovatelovu stížnost.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že trestní soudy postupovaly i odůvodnily svá rozhodnutí v rozporu s judikaturou Ústavního soudu. Tvrdil skutečnosti, které oslabovaly vazební důvody, soudy se jim však nevěnovaly.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud již dříve k důvodnosti útěkové vazby zdůraznil, že ji sama o sobě nezakládá obecná hrozba vysokým trestem. Musí se jednat o konkrétní hrozbu, podloženou jedinečnými specifickými okolnostmi spáchaného skutku. Soudy se musejí především výslovně vypořádat s tvrzeními obviněného, kterými snižuje obavu z útěku nebo skrývání. Hrozbu vysokého trestu musejí hodnotit s dalšími faktory, kterými jsou především charakter obviněného, jeho majetek, kontakty v zahraničí, rozsah jeho citových a zaopatřovacích vazeb atd. Útěkovou vazbu lze uložit pouze tehdy, existuje-li reálné riziko, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

V nynější věci městský soud shledal důvody útěkové vazby pouze v tom, že stěžovateli hrozí vysoký trest a že současně nemá písemnou smlouvu k užívání bytu. Takové odůvodnění však bylo nedostatečné, navíc s přihlédnutím k tomu, že stěžovatel opakovaně tvrdil a prokazoval, že na dané adrese má dlouhodobě zázemí. Rovněž doložil trenérskou smlouvu, která ho pojí s místem bydliště, prokázal své pravdivé legální příjmy z této činnosti a tvrdil i další skutečnosti, kterými se snažil zeslabit obavu z útěku či skrývání. Městský soud však vše pominul. Shodně pak postupoval i krajský soud, který popsané pochybení jen dále prohloubil a opět nevěnoval žádnou pozornost skutečnostem, které stěžovatel na svou obranu předkládal.

Stejně tak předstížnou vazbu soudy musejí odůvodnit konkrétními skutečnostmi. Kromě (trestní) minulosti obviněného musejí vyhodnotit i jeho aktuální situaci, neboť existence tohoto vazebního důvodu závisí zejména na postoji obviněného v současnosti, na jeho sklonech, návycích, zdravotním stavu, zázemí atd. Smyslem a účelem předstížné vazby není trestat obviněného za údajnou recidivu, ale předcházet reálnému riziku opakování trestné činnosti. Toto riziko přitom není možné odůvodnit pouze tím, že měl spáchat tu trestnou činnost, pro kterou je navrhováno vzetí do vazby. V takovém případě by totiž vazba byla automatickým důsledkem údajného spáchání trestné činnosti, navíc v okamžiku, kdy je obviněného třeba považovat za nevinného.

Trestní soudy uvedeným požadavkům nedostály. Rezignovaly na hodnocení relevantních tvrzení stěžovatele, vůbec se nezabývaly jeho aktuálním postojem, ani tím, že prokázal své legální příjmy, které mu měly zcela postačovat k pokrytí životních potřeb a vylučovat jeho motivaci opakovat trestnou činnost. Soudy tato tvrzení nevzaly v potaz a nijak je nehodnotily.

Konečně pak nezdůvodnily, proč nemohly nahradit vazbu mírnějším opatřením. Omezily se pouze na obecná konstatování a parafrázování zákona. Své pochybení umocnily tím, že nenahrazení vazby opřely o neexistující právní důvod – o naplnění důvodů koluzní vazby. Toto tvrzení však bylo nepravdivé a zjevně chybné, neboť soudy naplnění tohoto vazebního důvodu v řízení vůbec netvrdily.

Ústavní soud ústavní stížnosti částečně vyhověl a zrušil usnesení krajského soudu pro porušení stěžovatelova práva na soudní ochranu. Ve zbývajícím rozsahu ústavní stížnost s ohledem na zásadu minimalizace zásahů odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Jan Wintr. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 2145/25

10. 9. 2025

Vyhověno

Šámal Pavel

Porušení práva obviněného na kontradiktornost vazebního řízení

Pokud soud nedoručí obviněnému ani jeho obhájci stížnost státního zástupce proti jeho propuštění z vazby a následně ji stížnostní soud projedná v neveřejném zasedání, v němž zruší usnesení soudu prvního stupně o propuštění obviněného z vazby, aniž by obviněnému umožnil vyjádřit se ke stížnosti či vyslovit požadavek na konání vazebního zasedání, poruší jeho právo na kontradiktornost řízení chráněné čl. 38 odst. 2 Listiny základní práv a svobod a čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V konečném důsledku poruší také jeho právo na osobní svobodu podle čl. 8 odst. 2 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele R. Š. zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 10. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 9 To 175/2025-32 ze dne 26. 6. 2025 pro rozpor s čl. 8 odst. 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

Narativní část

Stěžovatel je stíhán pro zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Aby neopakoval trestnou činnost, rozhodly soudy o jeho vzetí do zajišťovací předstížné vazby. V červnu 2025 městský soud stěžovatele propustil z vazby na svobodu a důvod předstížné vazby nahradil dohledem probačního úředníka a přijetím písemného slibu stěžovatele. Proti tomuto usnesení podal státní zástupce stížnost, na základě které krajský soud napadeným usnesením rozhodnutí městského soudu zrušil a stěžovatele ponechal ve vazbě. Rozhodl, že důvod předstížné vazby i nadále trvá.

Stěžovatel namítal, že mu ani jeho obhájci nebyla před rozhodnutím krajského soudu doručena stížnost státního zástupce. Neměl tak možnost seznámit se s argumenty, na základě kterých krajský soud v neveřejném zasedání podané stížnosti vyhověl a změnil rozhodnutí městského soudu, který ho propustil z vazby na svobodu. Takový postup je podle něj rozporný s judikaturou Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Právo obviněného osobně se zúčastnit řízení před soudem při rozhodování o vazbě či o jejím dalším trvání – a z toho vyplývající právo být slyšen v kontradiktorním řízení podle čl. 38 odst. 2 Listiny – je třeba považovat za základní prvek práva na spravedlivý proces týkající se zbavení osobní svobody. Právě vytvoření prostoru pro účinné vznesení námitek nejlépe zajistí ochranu základních práv, jež je z hlediska fair procesu prvotním účelem soudního řízení. Od osobního slyšení je možno upustit pouze tehdy, pokud by obviněný sám takovýto výslech odmítl, nebo by takovému výsledku bránila objektivně nepřekonatelná překážka či pokud by soud rozhodoval bezprostředně poté, co byl obviněný k otázce vazby soudem již vyslechnut. Právo na osobní slyšení a kontradiktornost vazebního řízení jsou zaručeny také čl. 5 odst. 4 Úmluvy, jak vyplývá z ustálené judikatury ESLP – např. ve věci *Vecsek proti České republice*.

Z vyžádaného spisu vyplývá, že stížnost státního zástupce krajského státního zastupitelství proti usnesení městského soudu nebyla stěžovateli nebo jeho obhájci žádným způsobem komunikována.

Soud zaslal stížnost právnímu zástupci stěžovatele až na jeho vlastní žádost dne 15. 7. 2025, tedy po rozhodnutí krajského soudu ve věci, které bylo navíc přijato v neveřejném zasedání. Krajský soud stěžovateli upřel jakoukoliv možnost vyjádřit se ke stížnosti příslušného státního zastupitelství proti jeho propuštění z vazby, neboť tuto stěžovateli nezaslal a neposkytl mu ani dostatečnou lhůtu pro vyjádření. V kombinaci s tím, že krajský soud rozhodl o stížnosti v neveřejném zasedání, došlo k tomu, že stěžovatel vůbec neměl možnost se ke stížnosti vyjádřit, případně požádat o konání vazebního zasedání. Přitom stížnost státního zástupce byla podkladem pro rozhodnutí krajského soudu, kterým byl stěžovatel zbaven osobní svobody na další období.

Krajský soud svým postupem porušil základní právo stěžovatele vyjádřit se k argumentům státního zástupce v podané stížnosti, resp. právo být slyšen při rozhodování o jeho zbavení osobní svobody. Jde o případ srovnatelný s rozsudkem ESLP ve věci *Vecsek proti České republice*. Právo na kontradiktorní řízení vyžadovalo, aby se stěžovatel se stížností státního zástupce seznámil a měl možnost se k ní vyjádřit, případně aby požádal o slyšení v rámci vazebního zasedání.

Ústavní soud uzavřel, že krajský soud napadeným rozhodnutím porušil právo stěžovatele na kontradiktorní řízení zaručené čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 4 Úmluvy a v konečném důsledku i jeho právo na osobní svobodu podle čl. 8 odst. 2 Listiny.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Pavel Šámal. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 1831/25

3. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Svatoň Jan

Absence řádného poučení o přípustnosti dovolání v trestním řízení

Nesprávným poučením o přípustnosti dovolání v trestním řízení poruší soud právo obviněného na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 3. 9. 2025 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele J. J. usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 8 To 115/2025-243 ze dne 1. 4. 2025 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbytku odmítl ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Městský soud uložil napadeným usnesením stěžovateli psychiatrické ochranné léčení v ústavní formě, a to s ohledem na znalecm stanovenou diagnózu a nebezpečnost jeho jednání. Stěžovatel dlouhodobě obtěžoval poškozenou a vyhrožoval jí a jejím známým prostřednictvím různých druhů elektronické komunikace. Tím se dle soudu dopustil jednání, které naplňovalo znaky přečinu násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci. Stížnost stěžovatele proti usnesení městského soudu krajský soud napadeným usnesením zamítl.

Stěžovatel v ústavní stížnosti zejména namítal, že napadená rozhodnutí vychází výhradně z vadného znaleckého posudku. Soudy pominuly otázku přiměřenosti ústavního ochranného léčení, a to jak z hlediska jeho nezbytnosti, tak přiměřenosti k závažnosti spáchaného činu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud nejprve posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Pokud jde o otázku přípustnosti ústavní stížnosti, bylo podle Ústavního soudu zřejmé, že stěžovatel nevyčerpal dostupné opravné prostředky. Proti usnesení, jímž je obviněnému pravomocně uloženo ochranné léčení, může obviněný podat prostřednictvím obhájce dovolání [§ 265a odst. 2 písm. e) trestního řádu]. Nejvyšší soud se přitom takovými dovoláními meritorně zabývá.

Stěžovateli, resp. jeho obhájce, se však ze strany krajského soudu nedostalo řádného poučení o možnosti podat dovolání, přestože to zákon vyžaduje. Závěrečné poučení soudu nesplňovalo zákonné podmínky dané § 125 odst. 3 trestního řádu ve spojení s § 138 trestního řádu. Poučení v rozhodnutí krajského soudu bylo vadné, ústavní stížnost proto byla formálně přípustná.

Absence řádného poučení se pak projevila i při posouzení důvodnosti ústavní stížnosti. Nedostatečným poučením odepřel krajský soud stěžovateli přístup k Nejvyššímu soudu. V takové situaci Ústavní soud v minulosti opakovaně zrušil rozhodnutí obsahující nesprávné poučení, aby tím dal stěžovateli možnost domáhat se ochrany svých práv zákonem předvídanou cestou, aniž by se meritorně zabýval obsahem usnesení městského soudu.

Ústavní soud uzavřel, že napadeným rozhodnutím krajský soud porušil stěžovatelovo právo na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a toto rozhodnutí zrušil. V části směřující proti usnesení městského soudu ústavní stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Ve znovuotevřeném řízení by se krajský soud měl znovu důkladně zabývat pochybnostmi o ústavnosti postupu městského soudu, které stěžovatel vyjádřil v ústavní stížnosti a s nimiž se rozhodnutí krajského soudu nevypořádalo.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Jan Svatoň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 2245/24

10. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Procesní – náhrada nákladů zastoupení - § 83, 84

Fiala Josef

Rozhodování trestních soudů o adhezním nároku zvláště zranitelné oběti

Pokud obecný soud svévolně nepřízná poškozenému uplatněný adhezní nárok, ač jsou pro to splněny zákonné podmínky, porušuje jeho právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, právo na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a v souvislosti s tím i jeho právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7 odst. 1 Listiny a na ochranu lidské důstojnosti a cti dle čl. 10 odst. 1 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele A. A. (jedná se o pseudonym) zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 10. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 3 To 60/2024-1224 ze dne 5. 6. 2024 a výrok rozsudku Městského soudu v Brně č. j. 2 T 24/2024-1187 ze dne 14. 3. 2024, kterým byl stěžovatel odkázán s uplatněným nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních, pro rozpor s čl. 7 odst. 1, čl. 10 odst. 1, čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Ve zbytku odmítl ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost. Stěžovateli přiznal náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Stěžovatel vystupoval v řízení před trestními soudy jako poškozený. Jde o desetileté dítě, které sexuálně zneužil vedlejší účastník. Ten dítě kontaktoval prostřednictvím online platformy Messenger a Discord. Pod záminkou výuky airsoftu a slíbené odměny ho nutil k sexuálně motivovaným aktivitám před webkamerou a pořizoval o nich záznamy. Městský soud odsoudil vedlejšího účastníka za spáchání přečinu ohrožování výchovy dítěte a přečinu svádění k pohlavnímu styku, částečně ve stadiu pokusu. Uložil mu úhrnný podmíněný trest odnětí svobody v trvání 22 měsíců s dohledem, propadnutí věci a ambulantní sexuologické léčení. Stěžovatele odkázal s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Krajský soud odvolání stěžovatele zamítl.

Oba soudy dospěly k závěru, že stěžovateli nelze v adhezním řízení přiznat nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 400 000 Kč. Podle nich se nepodařilo prokázat zásah do osobnostní sféry stěžovatele v závažném rozsahu ani příčinnou souvislost s následnými obtížemi. Zjištění ukázala rozpory ve výpovědích rodičů a stěžovatele, problémy se studijním prospěchem a absencemi existovaly již před spácháním trestné činnosti. Soudy připustily, že jednání vedlejšího účastníka mohlo mít na stěžovatele určitý dopad. Přesné vymezení následků vyžaduje znalecké posouzení, které adhezní řízení nepokrývá.

Proto otázku náhrady nemajetkové újmy ponechal na posouzení soudům v řízení občanskoprávním.

Stěžovatel namítal, že soudy měly k dispozici veškeré potřebné informace i důkazy k posouzení výše náhrady nemajetkové újmy již v adhezním řízení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Článek 7 odst. 1 Listiny garantuje fyzickou a psychickou integritu jednotlivce a chrání nejnějnější aspekty soukromí, včetně sexuální autonomie, jako součást lidské důstojnosti. Tuto ochranu doplňují také články 10, 12 a 13 Listiny. Při posuzování zásahů do osobní sféry je nutné respektovat celistvý a dynamický charakter práva na soukromý život. Zásah zahrnuje nejen fyzické ublížení, ale i duševní útrapy narušující psychickou pohodu oběti. Ústavní soud zdůraznil, že trestní soudy mají rozhodovat o adhezních nárocích poškozených tak, aby mohli uplatnit nárok na náhradu újmy již v trestním řízení. Nemají poškozeného automaticky odkazovat na řízení občanskoprávní, jež by mohlo vést k opětovné traumatizující konfrontaci s pachatelem. Jinak institut adhezního řízení ztrácí svůj smysl.

Trestní soudy musí své rozhodnutí náležitě odůvodnit, vypořádat se s relevantními okolnostmi a námitkami stran a respektovat ochranu poškozeného, zejména u zvláště zranitelných obětí. Ústavní soud do jejich rozhodnutí zasahuje výjimečně. Jde o případy, kdy trestní soud při posouzení adhezního nároku pochybil, jednal svévolně nebo odkázal poškozeného na občanskoprávní řízení, přestože skutkový stav umožňoval nárok posoudit již v řízení trestním.

Ústavní soud zdůraznil, že trestní soudy musí při rozhodování o adhezních nárocích dbát na stejnou kvalitu právního posouzení a odůvodnění jako v občanskoprávním řízení. Soud musí jasně vyložit, jaký nárok poškozený uplatnil, z jakého právního základu vychází, zda byl podán včas a zda mu nebrání zákonná překážka. V projednávané věci šlo o nezletilého poškozeného, který byl obětí trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.

Stěžovatel byl zvláště zranitelnou obětí podle zákona o obětech trestných činů. Obecné soudy měly tuto skutečnost zohlednit a rozhodnout o části jeho nároku přímo v trestním řízení. Nadto má stát povinnost chránit zvláště zranitelné oběti a napomáhat jejich psychickému zotavení podle článku 39 Úmluvy o právech dítěte. Dítě jako oběť sexuálního zneužívání vyžaduje zvýšenou ochranu a rychlé odškodnění bez nutnosti absolvovat další řízení, které by mohlo vyvolat sekundární trauma. Trestní soud proto musí přihlížet i k okolnostem podle § 2957 občanského zákoníku a zohlednit úmyslnost činu, zneužití závislosti či hrozby.

V dané věci obecné soudy pochybily. Odkázaly poškozené dítě na občanskoprávní řízení, přestože měly k dispozici dostatek podkladů pro rozhodnutí alespoň o části nároku. Tento postup jej vystavil zbytečné sekundární viktimizaci.

Ústavní soud shledal, že újma na přirozených právech dítěte vyplývá již z povahy spáchaného činu. Soud měl proto přiznat přiměřenou část náhrady přímo v adhezním řízení a další dokazování ponechat jen v rozsahu nutném k určení dlouhodobých následků.

Obecné soudy proto výše uvedeným postupem porušily právo stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, právo na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7 odst. 1 Listiny a právo na ochranu lidské důstojnosti a cti dle čl. 10 odst. 1 Listiny. Napadená rozhodnutí týkající se odkázání stěžovatele na řízení ve věcech občanskoprávních proto zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Fiala. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 123/25

10. 9. 2025

Vyhověno

Fiala Josef

Veřejnost zasedání u povolení obnovy trestního řízení

V řízení o návrhu na povolení obnovy řízení může soud druhého stupně napadené rozhodnutí zrušit a návrh na povolení obnovy řízení zamítnout pouze ve veřejném zasedání. Jinak poruší právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1, rovnost účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 a právo na veřejné projednání věci podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele M. Š. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 10. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 4 To 519/2024-42 ze dne 16. 12. 2024 pro porušení čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

Narativní část

Okresní soud uznal stěžovatele vinným z přečinu krádeže. Po necelých dvou letech povolil obnovu řízení ve prospěch stěžovatele, protože vyšly najevo skutečnosti soudu dříve neznámé, konkrétně došlo ke změně výpovědi spoluodsouzeného. Na základě stížnosti státního zástupce krajský soud usnesení zrušil a návrh na povolení obnovy řízení zamítl.

Stěžovatel namítal, že krajský soud zrušil usnesení okresního soudu v neveřejném jednání. Neprovedl znovu dokazování, ani mu neumožnil znovu se ve věci vyjádřit. Tím porušil zásadu kontradiktornosti řízení a dokazování, jak už Ústavní soud dříve judikoval v nálezu sp. zn. III. ÚS 566/13.

Odůvodnění Ústavního soudu

Právními názory ze své dřívější náleзовé judikatury je Ústavní soud vázán. Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že soud rozhodne v obdobných případech obdobně. Z toho plyne, že v jednání o obnově řízení musí soud druhého stupně rozhodnout ve veřejném jednání, jelikož takový závěr plyne z dřívější náleзовé judikatury Ústavního soudu. Důkazní řízení musí mít kontradiktorní charakter, který v neveřejném zasedání zajistit nelze. Proto je třeba rozhodování soudu druhého stupně podrobit zásadám ovládajícím odvolací řízení včetně možnosti vyjádřit se ke všem prováděným důkazům a předložit skutečnosti nutné k obhájení svých nároků, ale také právo být seznámen s každým podáním nebo stanoviskem, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a mít možnost se k nim vyjádřit.

Krajský soud v této věci vycházel pouze z listinných důkazů, které v řízení sám hodnotil. V neveřejném jednání uzavřel, že na jejich základě nelze dojít k jinému rozhodnutí o vině stěžovatele, protože omluvný dopis spoluodsouzeného vyhodnotil jako nedůvěryhodný.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Tím stěžovateli fakticky znemožnil ovlivnit rozhodování soudu o oprávněném prostředku podaném v jeho neprospěch a k opakovaným důkazům se vyjádřit. Stěžovatel měl jasný legitimní zájem se k podání státního zástupce vyjádřit, krajský soud mu jej však nezaslal. Napadené rozhodnutí krajského soudu nadto vykazovalo znaky překvapivosti rozhodnutí včetně znaků libovůle.

Svým usnesením proto krajský soud porušil právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1, rovnost účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 a právo na veřejné projednání věci podle čl. 38 odst. 2 Listiny.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Fiala. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 778/25

3. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro nepřípustnost

Fiala Josef

Počátek běhu promlčecí lhůty s ohledem na princip autonomie vůle

Pokud obecné soudy nerespektují smluvní ujednání stran a nahrazují jejich vůli vlastním výkladem, porušují princip autonomie vůle a tím porušují i právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky obchodní společnosti QELLAN, s. r. o. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 3. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Nejvyššího soudu č. j. 23 Cdo 2817/2024-269 ze dne 17. 12. 2024 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbytku odmítl ústavní stížnost pro nepřípustnost.

Narativní část

Stěžovatelka žalovala jinou společnost o zaplacení 471 485 Kč s příslušenstvím za dodávku a montáž plastových oken, dveří a přechodových prvků. Tvrdila, že práci provedla řádně a žalovaná neoprávněně odmítla dílo převzít. Městský soud její žalobě vyhověl. Potvrdil uzavření smlouvy o díle a tří dodatků, uznal splnění povinností stěžovatelky a označil chování žalované za neopodstatněné. Námitku promlčení odmítl, protože žaloba byla podána před uplynutím tříleté promlčecí lhůty.

Krajský soud rozhodnutí změnil a žalobu zamítl. Uvedl, že dodatky ke smlouvě o dílo tvořily samostatné kupní smlouvy bez montáže, nikoli rozšíření původní smlouvy o dílo. Městský soud chybně určil počátek promlčecí lhůty. Závazek podle krajského soudu vznikl už v roce 2017, proto stěžovatelka podala žalobu po uplynutí lhůty. Nejvyšší soud dovolání odmítl s odkazem na rozhodnutí velkého senátu sp. zn. 31 Cdo 3125/2022. Podle tohoto závěru běží promlčecí lhůta od okamžiku, kdy se dluh stane splatným, nikoli od chvíle, kdy může věřitel dlužníka vyzyvat k plnění.

Stěžovatelka namítala zejména porušení principu autonomie vůle.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Autonomie vůle tvoří základní právní zásadu a podstatný rys postavení jednotlivce v soukromoprávních vztazích. Zaručuje osobám svobodu volby, zda učiní právní jednání, s kým ho uzavřou, jaký bude jeho obsah a v jaké formě ho provedou. Ústavní soud opakovaně zdůrazňuje, že autonomie vůle je nezbytnou podmínkou právního státu a projevem vázanosti státní moci zákonem podle čl. 2 odst. 3 Listiny a čl. 2 odst. 4 Ústavy. Státní moc smí do této sféry zasahovat pouze tehdy, když jí to výslovně dovolí zákon. Jednotlivec může činit vše, co zákon nezakazuje nebo neomezuje. Respekt k autonomii vůle se uplatňuje i při výkladu smluv.

Soud musí zkoumat skutečný záměr účastníků, nikoli hodnotit, jak by smlouva měla ideálně vypadat. Nemá nutit účastníky k něčemu, co jim zákon výslovně neukládá. Ústavní soud zdůraznil, že výklad zachovávající platnost smlouvy má přednost před výkladem, který by vedl k její neplatnosti (*potius valeat actus quam pereat*). Při rozhodování sporů v soukromoprávních vztazích musí soud chránit rovnováhu mezi stranami a usilovat o zachování ekonomického účelu smlouvy, pokud neodporuje zákonu, dobrým mravům ani zásadám poctivého obchodního styku.

V projednávané věci si strany sjednaly, že stěžovatelka má právo vyúčtovat cenu díla fakturou a žalovaná má povinnost cenu zaplatit. Obchodní podmínky žalované stanovily, že splatnost ceny závisí na vystavení faktury. Na základě objednávky z března 2017 byla sjednána třicetidenní lhůta splatnosti. Stěžovatelka vystavila fakturu 14. 9. 2017 a žalovaná uznala, že splatnost nastala 18. 10. 2017. Stěžovatelka napadla závěr soudů, že se její právo na zaplacení ceny promlčelo.

Ústavní soud vysvětlil, že počátek běhu promlčecí lhůty určuje okamžik, kdy lze právo poprvé vykonat, tedy kdy lze důvodně podat žalobu (*actio nata*). Pokud se však strany dohodly, že věřitel určí splatnost výzvou k plnění, právo vznikne až tímto úkonem. Před vystavením faktury pohledávka nebyla splatná, a proto nemohla běžet promlčecí lhůta. Vůli stran je nutné respektovat, protože zákon takové ujednání nezakazuje. Soudy nesmějí nahrazovat dohodu stran vlastním výkladem a zasahovat do jejich svobodně ujednaného vztahu. V souladu s principem autonomie vůle počátek běhu promlčecí lhůty nenastává v okamžiku vzniku právního vztahu, ale až dospělostí pohledávky (tj. v posuzované věci až splatností stěžovatelčiny faktury).

Ústavní soud uzavřel, že obecné soudy se při posuzování naplnění podmínek úspěšnosti žaloby dopustily ve výkladu příslušných ustanovení občanského zákoníku nepřijatelného přepjatého formalismu. Tím porušily právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. To může v konečném důsledku vést i k porušení jejího práva na ochranu vlastnictví dle čl. 11 odst. 1 Listiny. Nejvyšší soud tím, že odmítl stěžovatelčino dovolání pro nepřípustnost, aniž by se zabýval posouzením formulované právní otázky, porušil její právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Jeho rozhodnutí proto zrušil. S ohledem na princip minimalizace zásahů do rozhodovací praxe odmítl ve zbytku ústavní stížnost pro nepřípustnost.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Fiala. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1623/24

3. 9. 2025

Zamítnuto

Fiala Josef

Náklady na péči o zahradu vs. účelné náklady na péči o zdraví, osobu či domácnost poškozeného

Náklady spojené s péčí o zahradu nepředstavují účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost dle § 2960 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Nepřiznáním jejich náhrady nezasáhnou obecné soudy do práva na ochranu tělesné integrity dle článku 7 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 3. 9. 2025 zamítl IV. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatele M. V. na zrušení rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 25 Cdo 3542/2023-309 ze dne 28. 2. 2024.

Narativní část

Stěžovatel a jeho dva synové požadovali po České kanceláři pojistitelů náhradu z garančního fondu podle § 24 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla. Žádali kromě jiného částku 850 219 Kč jako náklady péče o zahradu, kterou stěžovatel po úrazu nemohl udržovat. Tvrdili, že jde o náklady péče o domácnost podle § 2960 o. z. Obvodní soud věc vyloučil k samostatnému projednání a žalobě zčásti vyhověl. Přiznal stěžovateli 310 000 Kč. Uznal, že péče o zahradu je součástí širší domácnosti stěžovatele a že jeho synové ji museli vykonávat místo něj. Městský soud rozsudek změnil a žalobu zamítl. Pojem domácnost zahrnuje jen činnosti nezbytné pro důstojný život, např. úkony sebeobsluhy a běžný chod domácnosti. Údržba zahrady mezi tyto činnosti nepatří. Dovolání stěžovatele Nejvyšší soud zamítl. Vyložil, že § 2960 o. z. se vztahuje jen na běžné činnosti, které zajišťují důstojný život průměrné domácnosti.

Nejvyšší soud zdůraznil, že rozšiřování tohoto pojmu by vedlo k duplicitnímu odškodňování a k neúnosným nárokům na pojistitele. Péče o zahradu jako osobní záliba nepatří mezi náklady účelně vynaložené na důstojný život. Útrapy z nemožnosti vykonávat oblíbenou činnost lze kompenzovat jen náhradou za ztížení společenského uplatnění podle § 2958 o. z.

Stěžovatel především namítal, že § 2960 o. z. je nutné vykládat širěji.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Nejvyšší soud posoudil dovolání v souladu s občanským soudním řádem, uznal jeho přípustnost, ale neshledal je důvodným. Správně vyložil, co představují účelně vynaložené náklady na péči o poškozeného a jeho domácnost. Odkázal na ustálenou judikaturu i odborné komentáře. Ústavní soud neshledal pochybení ani libovůli v rozhodování obecných soudů, které věc řádně posoudily a použily odpovídající právní úpravu. Ústavní stížnost proto zamítl.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Fiala. Soudce Milan Hulmák uplatnil odlišné stanovisko k výroku i odůvodnění nálezu.

II. ÚS 2881/24

3. 9. 2025

Vyhověno

Šámal Pavel

Okamžité zrušení pracovního poměru se dvěma pedagogy kvůli konzumaci alkoholu na pracovišti

Případem extrémního nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými a právními zjištěními je rozhodnutí, ve kterém se soud nevypořádá se vzájemně rozpornými důkazy, a bez náležitého odůvodnění i zohlednění všech relevantních okolností se přikloní k jedné variantě hodnocení důkazů, která ve srovnání s dalšími skutečnostmi vyplývajícími z provedeného dokazování postrádá racionální základ. Takové rozhodnutí je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Neodpovídá smyslu a účelu právní úpravy, pokud se rozhodnutí soudu opírá o povinnost formulovat důvody okamžitého zrušení pracovního poměru nad rámec požadavků § 60 zákoníku práce, podle něhož je nutno vymezit důvod tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným – musí být jednoznačně formulovaný, přezkoumatelný a nezaměnitelný.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky příspěvkové organizace Š. zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 3. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Nejvyššího soudu č. j. 21 Cdo 1562/2023-590 ze dne 23. 7. 2024, rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 49 Co 170/2021-525, 49 Co 171/2021-525 ze dne 12. 10. 2022, usnesení Okresního soudu v Prostějově č. j. 5 C 123/2015-457 ze dne 4. 11. 2021 a rozsudek Okresního soudu v Prostějově č. j. 5 C 123/2015-423 ze dne 24. 6. 2021 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatelka, střední škola, okamžitě zrušila pracovní poměr se svými zaměstnanci coby učiteli pro porušení pracovních povinností zvláště hrubým způsobem. Ti se nedostavili do vyučování, byli zastiženi v kabinetu při konzumaci alkoholu a odmítli se podrobit dechové zkoušce. Poté opustili školu bez omluvy a souhlasu nadřízených, přestože měli dále vyučovat. Oba si nechali vystavit od lékaře pracovní neschopnost. Rozhodnutí okresního soudu o žalobách učitelů (vedlejších účastníků), jedno zamítavé a druhé vyhovující, dvakrát zrušil krajský soud. Věc vrátil nalézacímu soudu s tím, aby se zabýval intenzitou porušení povinností zaměstnance.

Okresní soud napadeným rozsudkem určil, že okamžité zrušení pracovního poměru učitelů je neplatné. Rozsudek krajský soud potvrdil. Uvedl, že pedagog by měl jít příkladem, ale vytýkané jednání se neodehrálo před žáky. Šlo o ojedinělý excés, neboť s učiteli dosud nebyly pracovní problémy. Škola měla možnost jim dát výpověď a během výpovědní lhůty zajistit dodržování pracovních povinností. Nejvyšší soud dovolání stěžovatelky odmítl pro nepřípustnost.

Stěžovatelka namítala, že obecné soudy při hodnocení intenzity porušení pracovních povinností nepřihlíděly k funkci pedagogů.

Nezohlednily také písemné oznámení žáků, že již předchozího dne se učitelé měli dopustit obdobného jednání. Dále namítala porušení zásady dvojinstančnosti, protože okresní soud bez dalšího převzal závěry krajského soudu po zrušení původních rozhodnutí. Nejvyšší soud se nevypořádal s předloženou otázkou, zda odmítnutí dechové zkoušky na alkohol u pedagoga odůvodní okamžité zrušení jeho pracovního poměru. Právní závěry soudů jsou dle stěžovatelky v extrémním rozporu s provedenými důkazy.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Napadená rozhodnutí jsou neústavní z důvodu extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými a právními závěry, dále ve svévolném výkladu a použití institutu okamžitého zrušení pracovního poměru i požadavků na povinnost zaměstnavatele uvádět důvody okamžitého zrušení pracovního poměru. Soudy se nevypořádaly se všemi okolnostmi rozhodnými pro zhodnocení intenzity porušení povinností pedagogů. Neuznání důvodů pro okamžité zrušení pracovního poměru je v dané věci neústavním excesem.

Dle soudů se první vedlejší účastník dopustil jen porušení povinnosti podrobit se dechové zkoušce na alkohol, neboť konzumace alkoholu na pracovišti se mu neprokázala. Druhý se dopustil obojího, neboť se ke konzumaci doznal. Soudy se však nevypořádaly se skutečnostmi, které očividně svědčily ve prospěch závěru o požívání alkoholických nápojů a opilosti u prvního vedlejšího účastníka. Šlo zejména o hodnocení čtyř svědeckých výpovědí přítomných zaměstnanců školy, kteří popsali opilost obou pedagogů. Jejich popis soudy zhodnotily jako neurčitý. Takový závěr považoval Ústavní soud za chybný. Podle ustálené judikatury jde o extrémní rozpor tehdy, kdy skutková zjištění a právní závěry nemají logickou souvislost s provedenými důkazy, což nastalo i zde.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Soudy při hodnocení důkazů nepřihlédly ke všem skutečnostem, které z dokazování vyplývaly, což je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Dalšího pochybení se dopustily při svévolném výkladu a použití § 60 zákoníku práce v kontextu hodnocení intenzity porušení povinností zaměstnance při okamžitém zrušení pracovního poměru. Z ustanovení soudy dovodily, že nelze přihlížet k tvrzením stěžovatelky o dřívějších problémech s učiteli a ponechání žáků bez dozoru, protože je neučinila důvodem okamžitého zrušení. Tyto okolnosti však stěžovatelka neuváděla jako důvod pro okamžité zrušení pracovního poměru. Tvrdila je jako hlediska, ke kterým měly soudy přihlédnout při hodnocení intenzity porušení povinností zaměstnance ve smyslu ustálené judikatury a v duchu zásady volného hodnocení důkazů, podle níž soud musí hodnotit důkazy i v souvislostech.

Podle Ústavního soudu neodpovídá smyslu a účelu právní úpravy, pokud se rozhodnutí soudu opírá o povinnost formulovat důvody okamžitého zrušení pracovního poměru nad rámec požadavků § 60 zákoníku práce. Důvody pro okamžité zrušení není nutné podrobně rozepisovat – neplatné je jen tehdy, pokud ani výkladem nelze zjistit, proč k němu došlo. Povinností zaměstnavatele při okamžitém zrušení není předem písemně formulovat a hodnotit všechna kritéria, která zaměstnavatel považuje v případném soudním sporu za rozhodná z hlediska intenzity porušení povinností zaměstnance.

Opačný výklad jako projev svévole odporuje čl. 36 odst. 1 Listiny. Soud nemůže odmítnout zohlednit zaměstnavatelem tvrzené okolnosti směřující k prokázání vyššího stupně intenzity porušení povinností zaměstnance jen proto, že je písemně nezaznamenal v právním jednání k rozvázání pracovního poměru.

Ústavní soud nesouhlasil ani s výkladem § 60 zákoníku práce, že bylo nutné prokázat konzumaci alkoholu ve škole, protože stěžovatelka jako důvod k okamžitému zrušení pracovního poměru uvedla tuto skutečnost, a nikoli, že byli zaměstnanci pod vlivem alkoholu. Takový výklad je přehnaně formalistický. Poslední pochybení zjistili ústavní soudci v hodnocení intenzity porušení povinností podrobit se dechové zkoušce na alkohol, kdy soudy nepřihlédly k celému kontextu věci. Osoby v postavení pedagoga mají jít svým žákům příkladem a očekává se od nich vyšší míra mravní integrity a důstojnosti. Tím spíše musí mít legitimní, omluvitelné důvody pro odmítnutí dechové zkoušky v deset hodin dopoledne, „načapaní“ v zamčeném kabinetě jednoho z nich s lahvemi, které však učitelé nepředložili.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Pavel Šámal. Odlišné stanovisko uplatnila soudkyně Dita Řepková.

II. ÚS 2469/25

30. 9. 2025

Vyhověno

Křestánová Veronika

Změna rozložení péče o dítě

Pokud má soud za to, že poměry nezletilého se změnily natolik zásadně, že je třeba změnit rozložení péče každého z rodičů, musí závěry o tom, v jakém poměru bude každý z rodičů o dítě pečovat, podepřít konkrétními důvody, proč je takové rozložení péče za specifických okolností věci vhodné a v nejlepším zájmu dítěte.

Jestliže soud individualizované posouzení konkrétní rodinné situace neučiní a vyjde pouze z mechanicky a nepřiléhavě použitých obecných zásad vývojové psychologie dítěte, dopustí se libovůle a poruší právo rodiče na péči a výchovu dítěte dle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele M. H. zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 30. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 13 Co 124/2025-443 ze dne 29. 5. 2025 pro rozpor s čl. 32 odst. 4 ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Na základě rozsudku okresního soudu z prosince 2023 měli stěžovatel a první vedlejší účastnice (matka) svoje nezletilé dcery v asymetrické střídavé péči. V dubnu 2024 uzavřeli písemnou dohodu o symetrické střídavé péči. Stěžovatel proto podal návrh na změnu úpravy péče s týdenním intervalem střídání. Ačkoli matka původně s návrhem souhlasila, později změnila názor a trvala na své péči. Rozsudkem okresního soudu z ledna 2025 došlo ke změně úpravy a soud svěřil děti do střídavé péče rodičů v týdenním intervalu střídání s předáním a převzetím dětí v neděli 18:00. Dále rozhodl o výživném pro nezletilé.

Krajský soud rozhodnutí prvoinstančního soudu změnil a děti svěřil do péče rodičů tak, že otec o ně bude pečovat od pondělí lichého kalendářního týdne 18:00 do neděle téhož týdne 18:00 a matka od neděle lichého kalendářního týdne 18:00 do následujícího pondělí lichého kalendářního týdne 18:00, tedy v poměru 8:6 dnům ve prospěch matky. Odvolací soud považoval skutková zjištění okresního soudu za správná, převzal je a doplnil dokazování. Symetrická střídavá péče s týdenním intervalem však podle něj neodpovídala nejlepšímu zájmu dětí. Uvedl, že od poslední soudní úpravy uběhla relativně krátká doba, během níž nenastala zásadní změna poměrů odůvodňující symetrickou střídavou péči v režimu 7:7. S ohledem na věk dětí zůstává matka stále primární vztahovou osobou, model 8:6 více vyhovuje věku dětí a sníží zatěžující roztříštěnost dosavadní úpravy a otci umožní se dětem v dostatečné míře věnovat a podílet se na péči. Dále změnil výši výživného.

Stěžovatel namítal, že krajský soud bez bližšího odůvodnění rozhodl, že pro novou úpravu nenastala relevantní změna poměrů, přesto rozsah péče podle předchozí úpravy změnil. Závěr, že uplynula krátká doba 1,5 roku od předchozí soudní úpravy, považoval za neakceptovatelný a svévolný. Nepřezkoumatelné je také, proč by změna výchovného prostředí v navrhovaném rozsahu 7:7 měla dcery negativně ovlivnit.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že dítě má právo zásadně na rovnocennou a rovnoměrnou péči obou rodičů a práva obou rodičů na péči o dítě mají stejnou váhu. Ani článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nepřiznává žádnému z rodičů přednostní právo na výchovu dítěte. Judikatura Ústavního soudu vymezuje kritéria, která musí obecné soudy vzít v úvahu při rozhodování o úpravě výchovných poměrů. V praktické rovině by každé rozhodnutí obecného soudu mělo vést k tomu, aby byl požadavek rovnoměrné rodičovské péče co nejvíce naplněn. Často je však složité posoudit, zda změna poměrů je do té míry zásadní, že odůvodňuje změnu soudního rozhodnutí o výchovném prostředí dítěte a tím i změnu jeho způsobu života. Přehodnocení stávajících poměrů péče o dítě tedy musí být komplexní a v každé jeho složce hodnotit nejlepší zájem dítěte. Změna rozložení péče musí být odůvodněna nejen zásadní změnou poměrů, ale též nejlepším zájmem dítěte.

Krajský soud uvedeným zásadám nedostál. Odůvodnění rozhodnutí je vnitřně rozporné ohledně posouzení, zda došlo k zásadní změně poměrů, i ohledně právních závěrů o formě péče, které nevyplynou ze zjištěného skutkového stavu a jsou s ním v extrémním rozporu. Soud považuje rok a půl dlouhý časový úsek od předchozí soudní úpravy za způsobilý pro korekci rozhodnutí, vzápětí jej hodnotí jako relativně krátký, aby nastala změna tak zásadní, jež by odůvodňovala symetrickou střídavou péči.

Soud na jedné straně uvádí, že došlo ke změně, zároveň dle něj změna není natolik zásadní, aby péče o děti byla symetrická. Ústavní soud připomněl, že opatrovnícký soud změnil rozhodnutí o výchově dítěte tehdy, pokud je změna zásadní. Ve smyslu § 909 občanského zákoníku, respektive § 475 zákona o zvláštních řízeních soudních, však nelze hovořit o méně či více zásadní změně – jakési škále závažnosti, která by dokonce vytvářela mezi formami péče hierarchii.

Nelze automaticky předpokládat vhodnost střídavé péče v týdenním režimu pouze na základě uplynutí času od předchozí úpravy péče. Posouzení vhodné formy péče musí vycházet z individuálních okolností případu, zejména nejlepšího zájmu dítěte. Krajský soud pochybil, když bez dostatečného odůvodnění přistoupil k asymetrickému modelu péče 8:6 ve prospěch matky, kterou označil za primární vztahovou osobu a argumentoval především nízkým věkem dětí (téměř čtyři a pět let). Takový přístup je mechanický a rozporný s aktuálními poznatky psychologie a sociologie rodiny, podle nichž se děti již od raného věku vážou na více pečujících osob.

Závěry krajského soudu rovněž neodpovídají zjištěnému skutkovému stavu, kdy se rodiče v péči o děti fakticky střídali rovnocenně, oba plnili své rodičovské povinnosti a nebylo zjištěno, že by děti upřednostňovaly jednoho z nich. Soud rezignoval na posouzení, v jakých konkrétních okolnostech plynoucích ze zjištěného skutkového stavu spatřuje nejlepší zájem dětí, jakož i na posouzení, zda rodiči navrhovaná řešení – otcem týdenní interval střídání, matkou model 9:5 dnům – tomuto zájmu odpovídají, případně z jakých konkrétních důvodů nelze návrhům vyhovět. Odůvodnění rozhodnutí je nepřesvědčivé a svévolné.

Ústavní soud uzavřel, že rozhodnutím krajského soudu došlo k zásahu do práva stěžovatele na péči a výchovu dětí dle čl. 32 odst. 4 Listiny i do jeho práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Vzhledem ke zrušení rozsudku v části výroku o úpravě péče pro neústavnost zrušil Ústavní soud i na něj navázané výroky o výživném a námitkami otce se blíže nezabýval.

Soudkyní zpravodajkou v dané věci byla Veronika Křesťanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 864/25

11. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Odmítnuto pro nepříslušnost

Hulmák Milan

Změna poměrů a zpětné zvýšení výživného s ohledem na v minulosti vytvořené úspory dítěte

Pokud soud shledá změnu poměrů dítěte odůvodňující zpětné zvýšení běžného výživného, nelze ho odmítnout s ohledem na v minulosti vytvořené úspory dítěte. Opačným postupem dojde k porušení práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na péči a výchovu dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelek K. K. K. a K. K. zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 11. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 7 Co 913/2024-1973 ze dne 13. 12. 2024 pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 32 odst. 4 Listiny. Ve zbývajících částech ústavní stížnosti odmítl pro nepříslušnost a ve vztahu k druhé stěžovatelce i pro neoprávněnost navrhovatele.

Narativní část

Stěžovatelky, zletilá dcera a matka, se původně samostatnými ústavními stížnostmi domáhaly zrušení rozhodnutí obecných soudů ve věci zvýšení výživného pro dceru. Okresní soud po rozsáhlém dokazování uznal podstatnou změnu poměrů a stanovil otcí povinnost platit výživné ve výši 40 000 Kč měsíčně od září 2020 a 50 000 Kč od září 2023, kdy dcera zahájila placené pomaturitní studium.

Ke zpětnému zvýšení výživného od 31. 12. 2017 nepřistoupil, protože stěžovatelky mohly čerpat prostředky z účtu zřízeného otcem pro dceru.

Krajský soud po doplnění dokazování určil, že změna poměrů nastala již od 1. 9. 2017, ale s ohledem na § 922 odst. 1 občanského zákoníku mohl výživné zvýšit až od 1. 1. 2018. Stanovil jej na 22 000 Kč měsíčně a na 50 000 Kč od září 2024 po nástupu dcery na vysokou školu. Zvýšení výživného v posledních ročních gymnázia ani po dosažení zletilosti nepovažoval za odůvodněné, ačkoliv v maturitním ročníku se náklady dcery podstatně zvýšily. Tyto mimořádné náklady však dle krajského soudu mohly být hrazeny z úspor od otce, které jí byly vyplaceny po dosažení zletilosti.

Stěžovatelky namítaly, že okresní soud neuznal právo dcery podílet se na vysoké životní úrovni otce, který se s ní nestýká a s výjimkou výživného jí ničím nepřispívá. Soudu vytkly, že nepřiznal zpětné zvýšení výživného, přestože konstatoval změnu poměrů, a že neoprávněně zohlednil otcovy dřívější úspory ve prospěch dcery proti nedoplatku na výživném za dobu od 1. 9. 2020 do vydání napadeného rozsudku. Ve vztahu ke krajskému soudu zejména namítaly, že bezdůvodně snížil výživné stanovené okresním soudem, nevypořádal se s majetkovými poměry otce a své rozhodnutí řádně neodůvodnil.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Při stanovení výše výživného platí, že životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. U rodičů s mimořádně vysokými příjmy však nelze postupovat mechanicky – soud musí zohlednit nejen majetkové poměry, ale i výchovný účel výživného a právo rodiče podílet se na výchově dítěte. Výživné má sloužit k uspokojování aktuálních potřeb dítěte a finanční vklady mimo rámec rozhodnutí soudu nejsou jeho součástí. Pokud to majetkové poměry povinného umožňují, lze mu uložit i přiměřenou tvorbu úspor, která však doplňuje, nikoli nahrazuje běžné výživné.

Předchozí rozhodnutí o výživném nelze hodnotit a měnit z jiných důvodů než z hlediska změny poměrů. Při posuzování návrhu na zvýšení výživného je pak klíčové, kdy tato změna nastala, a soud proto musí spolehlivě zjistit její okamžik i rozsah.

V dané věci Ústavní soud shledal, že krajský soud správně posoudil, že u dcery došlo k podstatné změně poměrů oproti době posledního rozhodnutí o výživném, avšak jeho postup při vymezení rozsahu a okamžiku této změny není v souladu s ústavními principy.

Především pochybil, když při stanovení výše výživného zohlednil finanční prostředky, které otec dlouhodobě ukládal na vázaný účet pro dceru. Takové úspory mohou představovat doplňkovou formu plnění vyživovací povinnosti, která má dítěti nahradit mimořádné náklady nebo náklady vzniklé v době, kdy vyživovací povinnost rodičů zanikla. Nejedná se však o běžné výživné určené k uspokojování aktuálních potřeb dítěte.

Z provedeného dokazování přitom vyplynulo, že otec má nadstandardní příjmy a životní úroveň, a proto měly být i zvýšené výdaje dcery při dokončování střední školy a v rámci pomaturitního studia kryty běžným výživným. Krajský soud měl proto přistoupit ke zvýšení výživného i zpětně od okamžiku, kdy ke změně poměrů došlo. Tím, že zohlednil úspory a omezil zvýšení výživného až na období po roce 2024, postupoval v rozporu s právem dítěte na rodičovskou péči a výchovu. Svým nepřiměřeným výkladem § 913 občanského zákoníku současně porušil právo stěžovatelek na soudní ochranu.

S ohledem na uvedené Ústavní soud ústavním stížnostem stěžovatelek zčásti vyhověl a napadený rozsudek krajského soudu pro porušení čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny zrušil. Ve zbývajícím rozsahu ústavní stížnosti odmítl.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Milan Hulmák. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 2015/25

25. 9. 2025

Vyhověno

Zemanová Daniela

Určení výživného z nejasných příjmů povinného

Pokud soud při určování výživného na nezletilé dítě vychází z nepřezkoumatelně zjištěných příjmů povinné osoby, popřípadě pokud na zjišťování příjmů povinného v rozporu se zásadou vyšetřovací rezignuje, poruší ústavně zaručené právo účastníků řízení na soudní ochranu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 25. 9. 2025 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelky J. H. rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 32 Co 6/2025-376 ze dne 14. 4. 2025, ve znění doplňujícího usnesení téhož soudu č. j. 32 Co 6/2025-381 ze dne 9. 5. 2025, pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Okresní soud k návrhu stěžovatelky zvýšil výživné otce (vedlejšího účastníka) na nezletilou (tehdy 16 let) na 14 600 Kč měsíčně za období od 1. 7. 2021 do 31. 8. 2024 a na 16 500 Kč měsíčně za období od 1. 9. 2024. Současně uložil otcí povinnost uhradit nedoplatek na výživném ve výši 411 800 Kč. K odvolání otce krajský soud napadeným rozsudkem rozsudek okresního soudu změnil tak, že výživné otce zvýšil na 7 000 Kč měsíčně za období od 1. 7. 2021 do 31. 8. 2023 a na 9 000 Kč měsíčně za období od 1. 9. 2023. Otcí uložil zaplatit nedoplatek na výživném ve výši 159 500 Kč. Doplňujícím usnesením konstatoval změnu předchozího rozsudku o výživném.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala, že krajský soud nesprávně posoudil příjmy otce. Nezapočítal do nich žádnou část cestovních náhrad. Není zřejmé, zda a v jaké výši soud zohlednil odlučné a potenciální nájemné. Z rozhodnutí není patrné, z jakého celkového příjmu otce krajský soud vycházel. Podle doporučujících tabulek by výživné mělo činit 12 000 Kč měsíčně, přesto jej soud stanovil pouze na 9 000 Kč měsíčně. Nezohlednil rovněž, že otec se s nezletilou nestýká a nad rámec výživného jí nepřispívá.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že doporučující tabulku Ministerstva spravedlnosti pro stanovení výživného se soudy nemusí řídit, avšak musejí zohlednit principy, na nichž je založena a každou odchylku od tabulkové výše výživného musí řádně a přezkoumatelně odůvodnit. Tytéž požadavky platí i v případě použití tzv. dílové metody.

Přezkoumatelnost se přitom musí vztahovat nejen na výslednou výši výživného, ale i na konkrétní skutečnosti, z nichž soud při rozhodování vycházel, zejména na přesné určení příjmů, majetkových poměrů

a výdajů povinného. Tyto údaje je soud povinen zjistit z úřední povinnosti, neboť řízení o výživném se řídí zásadou vyšetřovací.

V posuzovaném případě okresní soud pochybil v dílčích otázkách, které krajský soud sice napravil, avšak za současného porušení ústavních práv stěžovatelky. Z jeho rozhodnutí nevyplývá, jaký příjem považoval za rozhodný pro určení výživného. Přestože rozebral výši otcových příjmů za různá období, neuvedl, který z nich považoval za základní, ani proč výši výživného nevztáhl k obdobím s různou výší příjmu. Nezabýval se ani příčinami kolísání příjmů otce mezi lety 2024 a 2025.

Krajský soud v rozporu se zásadou předvídatelnosti soudních rozhodnutí nedostatečně odůvodnil, proč zcela vyloučil cestovní náhrady z příjmů otce, a nezkoumal, zda je skutečně celé využil pro pracovní účely. Stejně postupoval i při posouzení potenciálních příjmů z nájmu. Ačkoli správně dovodil, že nelze klást k tíži nezletilé, že otec umožňuje užívání svého domu cizím osobám bez placení nájemného, neuvedl, z jaké výše potenciálního nájemného vycházel, a k této otázce neprovedl žádné dokazování. Takový postup je v rozporu se zásadou vyšetřovací.

Krajský soud vymezil majetkové poměry otce nepřezkoumatelně a část jeho příjmů zcela bezdůvodně vyloučil z hodnocení. Z provedeného dokazování přitom vyplynulo, že otec měl vyšší příjmy, než jaké krajský soud zohlednil. Výživné tak mohlo být určeno v neprospěch stěžovatelky, a to v nikoli zanedbatelné míře.

Pokud jde o odlučné, krajský soud je do příjmů otce započítal. Stejně tak zohlednil, že se otec s nezletilou nestýká. Nad rámec výživného jí přispívá. Námitkám stěžovatelky proto v tomto ohledu Ústavní soud nepřisvědčil.

Ústavní soud uzavřel, že krajský soud porušil ústavně zaručená práva stěžovatelky podle čl. 36 odst. 1 Listiny tím, že určil výživné otce na nezletilou na základě nepřezkoumatelných a nedostatečně odůvodněných skutkových zjištění a úvah. Napadené rozhodnutí proto zrušil.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Daniela Zemanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 2068/25

11. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Zemanová Daniela

Vyloučení kontaktu rodiče s dětmi z důvodu manipulace dětí proti druhému rodiči

Pokud soud vyloučí zcela kontakt rodiče s dětmi z důvodu, že rodič ovlivňuje děti proti druhému rodiči, aniž by se zabýval možnostmi asistovaného styku, poruší práva rodiče na rodinný život a na péči o děti a jejich výchovu zaručená čl. 10 odst. 2 a čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 11. 9. 2025 konstatoval III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele O. F., že rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 55 Co 88/2025-338 ze dne 16. 4. 2025 porušil základní práva stěžovatele na rodinný život a na péči o děti a jejich výchovu zaručená čl. 10 odst. 2 a čl. 32 odst. 4 Listiny. Ve zbývajících částech ústavní stížnosti odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Obvodní soud svěřil nezletilé vedlejší účastníky, nyní ve věku 4 a 9 let, do rovnoměrné střídavé péče rodičů. K odvolání matky městský soud rozsudek obvodního soudu napadeným rozsudkem změnil tak, že nezletilé svěřil do péče matky. Podle krajského soudu není stěžovatel způsobilý o nezletilé pečovat, neboť je negativně ovlivňuje proti matce, což by mohlo způsobit nezletilým psychické problémy. Výchovné kompetence matky nejsou sice zcela zachovalé, neboť nezletilé fyzicky trestá, avšak tímto jednáním jim nezpůsobuje znatelnější újmu. Jakýkoliv kontakt nezletilých se stěžovatelem byl proto podle soudu v rozporu s jejich nejlepším zájmem.

Stěžovatel v ústavní stížnosti především namítal, že městský soud nerozhodl ani o jeho minimálním styku s nezletilými. Protože se s matkou na úpravě styku nedohodl, je nyní zcela bez kontaktu s dětmi. Z provedených důkazů přitom nevyplynulo, že by vědomě nezletilé manipuloval.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že pokud je dítě svěřeno do péče jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem. Pokud obecné soudy shledají natolik závažné okolnosti, pro které není vhodný běžný režim styku rodiče s dítětem, mohou zvolit styk asistovaný. V takovém případě musí zároveň uvést výhled na budoucí možné rozšíření styku.

Rozhodnutí městského soudu o svěřením nezletilých do výlučné péče matky samo o sobě nebylo protiústavní.

Neústavní bylo však to, že městský soud neupravil žádný styk otce s dětmi. Tento postup odůvodnil manipulací nezletilých stěžovatelem a rizikem psychických problémů, což Ústavní soud nepovažoval za dostatečný důvod pro úplné vyloučení otce ze života dětí.

Ze spisu vyplývalo, že nezletilí mají otce rádi, byli na jeho péči zvyklí a pravidelně se s ním vídali. Pouhá skutečnost, že stěžovatel snižuje své rodičovské kompetence manipulací nezletilých, neodůvodňovala, aby stěžovateli nebyla zachována možnost alespoň minimálního kontaktu s nezletilými, a to v případě obavy z jejich ovlivňování a narušování psychického vývoje i formou asistovaného styku.

Podle Ústavního soudu úplné vyloučení otce ze života dětí, s nimiž měl pravidelný kontakt, není v jejich zájmu. Vzhledem ke konfliktním vztahům rodičů nelze očekávat jejich dohodu, a proto je třeba styk otce s dětmi upravit soudním rozhodnutím. Tím, že městský soud žádný kontakt neupravil, porušil právo stěžovatele na rodinný život a na péči o děti a jejich výchovu dle čl. 10 odst. 2 a čl. 32 odst. 4 Listiny.

Ústavní soud nemohl *ratio decidendi* tohoto nálezu zohlednit ve výroku nálezu zrušením napadeného rozsudku městského soudu, neboť se tento rozsudek ve výrokových částech úpravou styku otce s nezletilými vedlejšími účastníky nezabývá.

Výrok konstatující porušení stěžovatelových ústavně zaručených práv má důležitý význam v dalším řízení o úpravě styku stěžovatele s nezletilými. Závazný není pouze výrok nálezu, ale i nosné důvody vyjádřené v jeho odůvodnění, na které se rovněž vztahuje čl. 89 odst. 2 Ústavy.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Daniela Zemanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 778/24

3. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Odmítnuto pro nepřípustnost

Procesní – náhrada nákladů řízení – § 62

Baxa Josef

Počátek běhu promlčecí lhůty u náhrady nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání

Nebylo-li rozhodnutí trestního soudu, v jehož důsledku dochází k pravomocnému zproštění obžaloby, při vyhlášení odůvodněno, šestiměsíční subjektivní promlčecí lhůta k uplatnění práva na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním může začít běžet nejdříve dnem doručení písemného vyhotovení takového rozhodnutí trestního soudu.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky I. K. rozhodl I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 3. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy tak, že usnesením Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 3231/2022-934 ze dne 4. 1. 2024 s výjimkou té části, kterou bylo odmítnuto dovolání v rozsahu, v jakém směřovalo proti výroku III rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 25 Co 110/2021-835 ze dne 20. 5. 2021 v části týkající se zamítnutí žaloby o zaplacení částky 43 280 Kč, a uvedeným rozsudkem městského soudu v rozsahu výroku I, výroku II v části, v níž byl změněn rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 č. j. 26 C 150/2015-749 ze dne 10. 12. 2020 ve výroku III tak, že žaloba o zaplacení 700 000 Kč s příslušenstvím se zamítá, a výroku III v části, v níž byl potvrzen výrok IV uvedeného rozsudku obvodního soudu co do částky 300 000 Kč s příslušenstvím, byla porušena práva stěžovatelky podle čl. 36 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod. Tato rozhodnutí v uvedeném rozsahu, spolu s výrokem IV rozsudku městského soudu, zrušil. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl – zčásti pro zjevnou neopodstatněnost, zčásti pro nepřípustnost. Náhradu nákladů řízení vedlejší účastníci nepřiznal.

Narativní část

Trestní soudy stěžovatelku odsoudily za ublížení na zdraví z nedbalosti, způsobené v souvislosti s domácím porodem, při němž poskytovala zdravotní péči jako porodní asistentka a při kterém došlo k poškození zdraví novorozence, který následně zemřel. Po zásahu Ústavního soudu nálezem sp. zn. I. ÚS 4457/12 obvodní soud stěžovatelku zprostil obžaloby. Městský soud zamítl odvolání státního zástupce, čímž se zprošťující rozsudek stal pravomocným. Soud rozhodnutí vyhlásil dne 29. 4. 2014 na veřejném zasedání, podle tvrzení stěžovatelky bez odůvodnění. Jeho písemné vyhotovení bylo oběma obhájčům doručeno dne 22. 5. 2014, stěžovateli dne 27. 5. 2014. Nejvyšší soud dovolání státního zástupce zamítl.

Stěžovatelka dne 21. 11. 2014 uplatnila u vedlejší účastnice nárok na náhradu nemajetkové újmy a následně podala žalobu podle zákona č. 82/1998 Sb.

Té obvodní soud částečně vyhověl a vedlejší účastníci mj. uložil zveřejnit omluvu na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti a zaplatit stěžovatelce náhradu nemajetkové újmy ve výši 700 000 Kč s příslušenstvím. Ačkoliv stěžovatelka uplatnila nárok po uplynutí promlčecí lhůty, vedlejší účastnice námitku promlčení vznesla v rozporu s dobrými mravy. Městský soud rozsudek obvodního soudu změnil mj. tak, že žalobu na uveřejnění omluvy a na odčinění nemajetkové újmy zamítl. Na rozdíl od obvodního soudu uzavřel, že námitka promlčení v rozporu s dobrými mravy nebyla. Oba soudy shledaly, že subjektivní promlčecí lhůta začala běžet dnem následujícím po dni právní moci zprošťujícího rozsudku, v tomto případě po vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu. Nejvyšší soud stěžovatelčino dovolání odmítl pro nepřípustnost.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti nesouhlasila s posouzením počátku běhu promlčecí lhůty. Soudy nepřihlédly ke specifickým okolnostem, pro které tato lhůta měla začít běžet později.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud v souladu s tvrzením stěžovatelky shledal, že rozhodnutí městského soudu nebylo při vyhlášení odůvodněno. Stěžovatelčino tvrzení v tomto ohledu nevyvrátil ani zvukový záznam, který nebylo možné přehrát ani dohledat v archivu zvukových záznamů městského soudu. Opak netvrdili a neprokazovali ani ostatní účastníci řízení. Zbývalo proto posoudit, zda i v této výjimečné situaci mohla promlčecí lhůta k uplatnění práva na náhradu nemajetkové újmy začít běžet již ode dne následujícího po dni vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu (tj. den po právní moci zprošťujícího rozsudku), nebo nejdříve až ode dne doručení jeho písemného vyhotovení. Ústavní soud se přiklonil k posléze uvedené možnosti.

Sama šestiměsíční subjektivní lhůta podle § 32 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. je neobyčejně krátká a ačkoliv bez dalšího protiústavní není, nachází se na samé hranici ústavnosti.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Její použití proto vyžaduje citlivý přístup a hledání spravedlivé rovnováhy mezi všemi dotčenými zájmy.

U nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním promlčecí lhůta začíná běžet ode dne následujícího po dni právní moci zprošťujícího rozsudku. V řadě případů tedy začne běžet už ve chvíli, kdy trestní soud rozsudek sice veřejně vyhlásil, ale kdy ještě nedoručil jeho písemné vyhotovení. Soud má nicméně při vyhlášení povinnost vyhlásit též podstatnou část odůvodnění, aby se již v tuto chvíli dotčená osoba dozvěděla důvody zproštění. Ty totiž mohou mít vliv na to, zda jí vůbec vznikla nemajetková újma, a pokud ano, v jakém rozsahu. Od toho se následně bude odvíjet její rozhodnutí, zda vůbec podá žalobu na náhradu újmy a co v ní bude namítat.

V situaci, kdy trestní soud poruší svou povinnost a rozhodnutí při jeho vyhlášení vůbec neodůvodní – k čemuž došlo i v nynější věci – nelze počítat promlčecí lhůtu již ode dne následujícího po dni vyhlášení, jak by tomu jinak obecně bylo. Dotčená osoba totiž v tuto chvíli nezná důvody rozhodnutí soudu a dozví se je nejdříve v okamžiku doručení. V těchto výjimečných případech proto subjektivní promlčecí lhůta může začít běžet nejdříve dnem doručení písemného vyhotovení rozsudku.

Rozhodnutí městského soudu bylo doručeno obhájcem stěžovatelky dne 22. 5. 2014. Stěžovatelka svůj nárok uplatnila u vedlejší účastnice dne 21. 11. 2014, tedy den před uplynutím šestiměsíční promlčecí lhůty. Závěr obecných soudů, že její nárok byl promlčen, je tudíž neústavní a porušuje právo stěžovatelky na soudní ochranu a na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním dle čl. 36 odst. 1 a 3 Listiny.

Ústavní soud proto ústavní stížnosti částečně vyhověl a zrušil napadená rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkají zveřejnění omluvy na internetových stránkách a náhrady nemajetkové újmy v celkové částce 1 000 000 Kč s příslušenstvím. Pro jeho akcesorickou povahu zrušil rovněž nákladový výrok městského soudu. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl zčásti pro nepřípustnost a zčásti pro zjevnou neopodstatněnost a vedlejší účastnici nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Baxa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 1308/25

30. 9. 2025

Zamítnuto

Křesťanová Veronika

Odškodnění za nesprávný úřední postup spočívající v neuzavření veřejnoprávní smlouvy o vymezení chráněného pracovního místa

Pokud soudy v občanskoprávním řízení zamítnou žalobu na náhradu újmy, která žalobci měla vzniknout nesprávným úředním postupem spočívajícím v neuzavření veřejnoprávní smlouvy, v situaci, kdy rozsudek správního soudu konstatující nezákonný zásah byl zrušen a řízení před správními soudy dosud probíhá, jde o rozhodnutí pouze pro tentokrát. Po skončení řízení ve správní linii musí mít žalobce možnost, v závislosti na výsledku řízení, domáhat se odškodnění dle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 30. 9. 2025 zamítl III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ústavní stížnost stěžovatelky obchodní společnosti Komplexní služby věřitelům, s. r. o., proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 6/2025-431 ze dne 25. 2. 2025.

Narativní část

Úřad práce opakovaně zamítl žádost stěžovatelky o uzavření nové dohody o vymezení chráněného pracovního místa pro tři zaměstnance na další tříleté období jako v minulosti. Stěžovatelka podala dvě zásahové žaloby, kterým městský soud vyhověl. Jednání úřadu práce označil za nezákonný zásah, přičemž druhým rozsudkem uložil úřadu práce žádosti stěžovatelky vyhovět.

Oba rozsudky městského soudu napadl úřad práce kasační stížností. Nejvyšší správní soud rozsudky zrušil a žalobu zamítl. Nálezem sp. zn. II. ÚS 1732/23 ze dne 5. 2. 2025 však Ústavní soud oba rozsudky Nejvyššího správního soudu zrušil. Nejvyšší správní soud o kasačních stížnostech doposud znovu nerozhodl.

Stěžovatelka se následně v civilním řízení domáhala náhrady újmy podle zákona č. 82/1998 Sb. za postup úřadu práce spočívající v neuzavření dohody, který považuje za nesprávný úřední postup. Ve věci doposud rozhodl obvodní soud jednou, městský soud třikrát, Nejvyšší soud čtyřikrát a Ústavní soud jednou.

V pořadí čtvrté rozhodnutí Nejvyššího soudu, nyní napadené ústavní stížností, vychází ze závěru, že v případě neuzavření dohody o vymezení chráněného pracovního místa nejde o nesprávný úřední postup, neboť na uzavření takové dohody není právní nárok. Pokud úřadu práce taková povinnost neplynula přímo ze zákona, stát neodpovídá za újmu z důvodu absence příčinné souvislosti mezi tvrzeným pochybením a vznikem škody, jejíž náhrady se stěžovatelka v řízení domáhala.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud se zabýval vztahem mezi rozhodováním správních soudů o žalobě proti jinému zásahu v souvislosti s uzavíráním veřejnoprávních smluv a odškodněním za nesprávný úřední postup. Přisvědčil stěžovateli v tom, že nezákonný zásah shledaný pravomocným rozhodnutím správního soudu je nesprávným úředním postupem, a tedy titulem k odškodnění. Základní právo obsažené v čl. 36 odst. 3 Listiny se přitom vztahuje i na újmu způsobenou nesprávným úředním postupem.

Právní nárok na uzavření dohody ze zákona nevyplývá a její uzavření závisí na správním uvážení úřadu práce. Pokud by úřad práce bez spravedlivého důvodu odmítl uzavřít dohodu za okolností, kdy ji běžně uzavírá s jinými subjekty, mohlo by jít o exces ze správního uvážení, a tedy o nesprávný úřední postup. Stejně tak by mohla vzniknout předsmluvní odpovědnost státu, pokud žadatel mohl důvodně očekávat uzavření dohody a úřad práce od jednání bezdůvodně ustoupil.

Podle Ústavního soudu posouzení správnosti postupu úřadu práce přísluší správním soudům, nikoli soudům civilním, které nemohou správní uvážení nahrazovat. Civilní soudy se mohou otázkou odpovědnosti za škodu zabývat až poté, co bude ve správní linii autoritativně zjištěno, že úřad práce překročil meze svého uvážení.

V řízení před civilními soudy byl druhý rozsudek městského soudu č. j. 8 A 94/2019-83, kterým soud žalobě vyhověl, následně zrušen, avšak později „obživl“, neboť Ústavní soud zrušil rušící rozsudek Nejvyššího správního soudu. Třetí (poslední) rozsudek městský soud vydal v době, kdy byl rozsudek č. j. 8 A 94/2019-83 zrušen. Neexistovalo tak autoritativní rozhodnutí, které by konstatovalo, že neuzavření dohody o vymezení chráněného pracovního místa představovalo nesprávný úřední postup.

Z ústavního hlediska proto obstál třetí rozsudek městského soudu i napadené usnesení Nejvyššího soudu tento rozsudek přezkoumávající, neboť Nejvyšší soud rozhodoval podle stavu k okamžiku rozhodnutí městského soudu, nikoli podle stavu ke dni svého rozhodnutí.

Názor Nejvyššího soudu o neexistenci nesprávného úředního postupu z důvodu absence právního nároku na uzavření dohody je ústavně konformní pouze tehdy, dokud ve správní linii nevznikne rozhodnutí, z něhož by vyplynulo, že neuzavření dohody bylo nesprávným úředním postupem. Zamítnutí žaloby, respektive potvrzení zamítavého výroku obvodního soudu, je proto nutno chápat jako rozhodnutí „pro tentokrát“. Úkolem správních soudů je nyní posoudit a rozhodnout, zda úřad práce, nevyhověl-li žádosti stěžovatelky o uzavření dohody, vybočil z mezí správního uvážení. Po skončení správního řízení bude mít stěžovatelka v závislosti na výsledku možnost znovu požadovat odškodnění, například prostřednictvím obnovy řízení nebo nově podané žaloby.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší soud neporušil stěžovatelčina ústavně zaručená základní práva tím, že odmítl její dovolání. Ústavní stížnost proto zamítl.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Veronika Křesťanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 668/25

3. 9. 2025

Vyhověno

Kühn Zdeněk

Ztracená závěť: právo na náhradu újmy i bez zrušení rozhodnutí

Nárok na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, lze úspěšně uplatnit i bez zrušení rozhodnutí, jestliže poškozený z důvodu pochybení veřejné moci nemohl dosáhnout jeho zrušení nebo změny. Opačný postup znamená porušení práva na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Vladimíra Krumphansla zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 3. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 2862/2024-164 ze dne 3. 12. 2024 a rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 68 Co 77/2024-120 ze dne 29. 5. 2024 pro rozpor s čl. 36 odst. 3 Listiny.

Narativní část

Stěžovatele vychovávala babička, která mu opakovaně sdělila, že pořídila závěť, kterou mu odkázala svůj dům v Praze. Po její smrti v roce 2005 se však žádná závěť nenašla. Dům zdědila stěžovatelova matka a krátce nato ho prodala. Po 16 letech soud stěžovatele informoval, že se našla závěť z roku 1973, v níž babička odkázala veškerý majetek jemu. Stěžovatel požadoval po státu zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. 82/1998 Sb. Tvrdil, že notářka při dědickém řízení pochybila, protože závěť mohla najít.

Ministerstvo spravedlnosti nárok odmítlo s tím, že k pochybení nedošlo, protože babička měla různá příjmení. Obvodní soud žalobě vyhověl. Uznal, že šlo o nesprávný úřední postup. Notářka pochybila, protože mohla závěť spojit se zůstavitelkou díky rodnému číslu a rodnému příjmení. Stěžovateli přiznal částku 300 000 Kč. Městský soud v Praze rozsudek změnil a žalobu zamítl. Uvedl, že nejde o nesprávný úřední postup, ale o nezákonné rozhodnutí. Odpovědnost státu by vznikla jen tehdy, kdyby bylo dědické rozhodnutí zrušeno nebo změněno, což se nestalo. Nejvyšší soud dovolání odmítl pro nepřípustnost. Připustil sice, že výjimky existují, ale jen ve výjimečných případech, kdy poškozený neměl k dispozici opravný prostředek. Stěžovatel se mohl domáhat zrušení dědického rozhodnutí žalobou podle § 485 dřívějšího občanského zákoníku vůči matce jako nepravé dědičce. Nevyužil tedy dostupné opravné prostředky. Nejvyšší soud také odmítl námitku ohledně překvapivosti rozhodnutí městského soudu.

Stěžovatel namítal, že soudy postupovaly přepjatě formalisticky, když odmítly jeho nárok na náhradu újmy jen proto, že nezákonné rozhodnutí nebylo zrušeno či změněno.

Městský soud rozhodl bez jednání a neumožnil mu se vyjádřit, ačkoli rozhodnutí obvodního soudu změnil.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Městský soud posoudil věc odlišně než obvodní soud, když změnil právní kvalifikaci z újmy způsobené nesprávným úředním postupem dle § 13 zákona o odpovědnosti státu za škodu na újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím dle § 8 odst. 1 téhož zákona. Přitom však účastníky nepoučil, že hodlá vycházet z odlišného právního posouzení, ani jim nedal možnost se k němu vyjádřit a předložit argumenty. Městský soud dále žalobu zamítl z důvodu nesplnění podmínky předchozího zrušení či změny nezákonného rozhodnutí. Ani k tomuto neměli účastníci možnost se vyjádřit. Postupoval tak v rozporu se zákazem překvapivých rozhodnutí a s právem na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Nejvyšší soud v dovolacím řízení tuto procesní vadu neodstranil, přestože má povinnost chránit základní práva podle článku 4 Ústavy.

Ústavní soud vyložil podmínky nároku na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím podle čl. 36 odst. 3 Listiny a zákona o odpovědnosti státu za škodu. Zákon vyžaduje, aby poškozený splnil dvě samostatné podmínky: zrušení či změnu nezákonného rozhodnutí dle § 8 odst. 1 a využití všech dostupných opravných prostředků dle § 8 odst. 3. V projednávané věci šlo o splnění první z nich. Judikatura Ústavního i Nejvyššího soudu připouští výjimečné prolomení podmínky zrušení či změny rozhodnutí, pokud by její striktní uplatnění vedlo k nespravedlivému výsledku. Typicky jde o dvě situace; pokud jiný orgán shledal nezákonnost rozhodnutí nebo pokud poškozený neměl k dispozici účinný prostředek, jímž by mohl zrušení či změny rozhodnutí dosáhnout. Tyto výjimky umožňují přiznat náhradu i bez formálního zrušení rozhodnutí, pokud by jinak právo na odčinění újmy ztratilo smysl.

V projednávané věci notářka v dědickém řízení pochybila, protože nenalezla závěť. V důsledku toho soud vydal nezákonné rozhodnutí. Stěžovatel se proti dědickému usnesení nemohl bránit žádným opravným prostředkem. Odvolání podat nemohl, neboť nebyl účastníkem řízení.

Lhůta pro obnovu řízení v době nalezání závěti již už uplynula. Teoreticky mohl stěžovatel podat žalobu podle § 485 dřívějšího občanského zákoníku, kterou by se domáhal po matce vydání dědictví nebo peněžité náhrady. Stěžovatel však neměl jak prokázat své dědické právo. Zákon o odpovědnosti státu za škodu správně vyžaduje, aby bylo nezákonné rozhodnutí před uplatněním nároku na náhradu újmy zrušeno nebo změněno. Tato podmínka však předpokládá, že poškozený má k dispozici účinný opravný prostředek. Pokud chybí právě v důsledku pochybení veřejné moci, nelze trvat na jejím splnění. V tomto případě stěžovatel neměl reálně účinný prostředek ochrany, protože chyba notářky mu znemožnila prokázat jeho dědické právo.

Ústavní soud uzavřel, že městský soud rozhodl překvapivě, aniž by účastníkům řízení umožnil se vyjádřit k odlišnému právnímu názoru. Obecné soudy tak porušily právo stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Zároveň stěžovateli znemožnily uplatnit právo na náhradu újmy dle čl. 36 odst. 3 Listiny, jelikož kvůli pochybení veřejné moci neměl možnost dosáhnout zrušení nezákonného dědického usnesení. Napadená rozhodnutí proto zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Zdeněk Kühn. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 2118/25

25. 9. 2025

Vyhověno

Svatoň Jan

Odmítnutí včas podané kasační stížnosti pro opožděnost

Pokud Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost jako opožděně podanou, přestože ji stěžovatel podal včas, odepře mu tím právo na přístup k soudu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 25. 9. 2025 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelů 1. obec Hrobce, 2. rozVRTaná krajina, z. s., 3. Ing. Luboš Matek, usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 21 As 80/2025-51 ze dne 29. 5. 2025 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatelé v ústavní stížnosti namítali, že Nejvyšší správní soud jejich kasační stížnost mylně odmítl pro opožděnost, přestože ji podali včas. Takovým postupem jim měl Nejvyšší správní soud odepřít právo na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Nejvyšší správní soud pochybení uznal.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že podle § 106 odst. 2 soudního řádu správního musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, proti němuž směřuje. Podle věty třetí citovaného ustanovení zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout. Podle § 40 odst. 3 s. ř. s. platí, že „případne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.“

Mezi účastníky řízení bylo nesporné, že dnem, kdy nastala skutečnost určující počátek lhůty pro podání kasační stížnosti (§ 40 odst. 1 s. ř. s.), bylo pondělí 7. 4. 2025. Dnem následujícím počala běžet dvoutýdenní lhůta (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) pro podání kasační stížnosti. Konec této dvoutýdenní lhůty pak vzhledem ke státnímu svátku v pondělí 21. 4. 2025 připadl až na úterý 22. 4. 2025 (§ 40 odst. 3 s. ř. s.). Kasační stížnost stěžovatelů byla prostřednictvím jejich právního zástupce dodána do datové schránky dne 22. 4. 2025, tedy včas.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší správní soud porušil právo stěžovatelů na přístup k soudu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Jan Svatoň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 1941/25

30. 9. 2025

Zamítnuto

Langášek Tomáš

Otázka podjatosti soudce dříve rozhodujícího o vině a trestu spoluobviněných

Předchozí rozhodování o vině a trestu (původně) spoluobviněných ohledně souvisejících skutků samo o sobě nevzbuzuje pochybnosti o podjatosti soudce při rozhodování o vině a trestu dalších obviněných ve smyslu práva na zákonného soudce zaručeného čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Předchozí rozhodování o stížnosti proti usnesení o zabránění věci není důvodem pro vyloučení soudce z rozhodování o odvolání proti rozhodnutí o vině a trestu v téže trestní věci.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 30. 9. 2025 zamítl I. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatele T. S. na zrušení usnesení Nejvyššího soudu č. j. 11 Tdo 195/2025-1628 ze dne 9. 4. 2025, usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. 6 To 61/2024-1565 ze dne 21. 11. 2024 a rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 43 T 3/2024-1462 ze dne 23. 7. 2024.

Narativní část

Krajský soud stěžovatele odsoudil za drogovou trestnou činnost k úhrnnému trestu odnětí svobody na devět let a k trestu propadnutí věci. Vrchní soud zamítl stěžovatelovo odvolání, Nejvyšší soud jeho dovolání odmítl.

Podle stěžovatele došlo k porušení jeho práva na soudní ochranu, práva na zákonného soudce a presumpce nevinu zejména tím, že rozhodnutí krajského soudu a vrchního soudu vydali soudci, kteří měli být vyloučeni. Senát krajského soudu totiž dříve schválil dohodu o vině a trestu mezi státním zástupcem a osobami, které původně vystupovaly jako spoluobvinění stěžovatele. Senát vrchního soudu měl být vyloučen, protože před napadeným rozhodnutím vydal usnesení, kterým zamítl stěžovatelovu stížnost proti usnesení krajského soudu o zabránění věci. Dále stěžovatel rozporoval postup soudů, které při úvaze o spáchání trestného činu ve velkém rozsahu vyšly ze stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

K námitce podjatosti senátu krajského soudu Ústavní soud rekapituloval, že senát měl být podle stěžovatele vyloučen proto, že si před vydáním napadeného rozhodnutí již učinil závěr o stěžovatelově vině, který vtělil do rozsudku o schválení dohody o vině a trestu dřívějších spoluobviněných. Takto formulovaná námitka má nepochybně ústavní rozměr práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny.

Ustanovení § 30 odst. 2 až 5 trestního řádu vyjmenovává případy automatického vyloučení soudců, přičemž situace ve stěžovatelově věci mezi ně nespadá.

I přes taxativní povahu tohoto výčtu však Ústavní soud nevyloučil, že pod toto ustanovení v závislosti na konkrétních okolnostech nebude podřaditelná i nějaká další situace. Pochybnosti o možné podjatosti soudce nevystávají ze samotného rozhodování o souvisejících trestných činech, ale mohou plynout z toho, jak soudce takové rozhodnutí formuluje – zejména zda a jakým způsobem popíše činnost osoby, o jejíž vině má teprve rozhodovat, a zda tím fakticky nepředjímá její vinu.

Ústavní soud odkázal na nedávný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Bouša proti České republice*, jehož argumenty se uplatnily i v nynější věci. Připomněl platnost systémových argumentů, podle nichž rozhodnutí o vině a trestu nikdy nemají právní účinky z hlediska posouzení viny jiných osob, a že soudcem je vždy profesionál, který by se neměl na výsledky předchozích řízení upínat či se jimi nechat ovlivnit. Nelze přitom bez dalšího předpokládat, že by soudce, který schválil určitou dohodu o vině a trestu, vnímal potřebu „stát si za svým“ bez ohledu na výsledky dokazování provedeného v hlavním líčení v jiné věci.

Ústavní soud pochybnosti o podjatosti soudců krajského soudu nezjistil. Krajský soud ve svém rozhodnutí neměl problém činit odlišné skutkové závěry od závěrů předchozích, přičemž v odůvodnění dřívějšího rozhodnutí o schválení dohody o vině a trestu výslovně zdůraznil, že stěžovatel je stíhán samostatně a že o jeho vině doposud nebylo rozhodnuto. Touto formulací jasně potvrdil postavení stěžovatele jako nevinného. Skutečnost, že byl v rozsudku o schválení dohody o vině a trestu identifikován jménem, v rozporu s jeho právy nebyla. Rovněž nebylo problematické, že uvedený rozsudek popisoval stěžovatelovo jednání. Tomu tak bylo proto, že někteří z obžalovaných byli odsouzeni za účastenství na daném trestném činu.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Obecně platí, že z popisu jednání více osob v rámci skutku, který je předmětem dohody o vině a trestu, by mělo být jednoznačně zřejmé, jaké konkrétní jednání soud připisuje konkrétním osobám, jichž se dohoda týká. Identifikace jiných osob je namístě pouze v nezbytných případech – těmto požadavkům přitom krajský soud dostál.

K námitce podjatosti senátu vrchního soudu, k níž mělo dojít tím, že před vydáním napadeného rozhodnutí tentýž senát zamítl stěžovatelovu stížnost proti rozhodnutí o vzabrání věci, Ústavní soud uzavřel, že rovněž nevedla k závěru o porušení stěžovatelových práv.

Zásady pro posuzování podjatosti soudce nelze vykládat tak široce, že by soudcům rozhodujícím o vině znemožňovaly činit před meritorním rozhodnutím jakákoliv, byť i dílčí rozhodnutí nějak související s vinou obviněného. Takové postupy jsou naopak v rozhodování trestních soudů zcela běžné.

V posuzované věci nadto vrchní soud výslovně v usnesení o stížnosti zdůraznil, že nepředjímá rozhodnutí o odvolání stěžovatele proti rozsudku o vině a že tento rozsudek v daném usnesení nijak nehodnotí.

Důvodnou Ústavní soud neshledal ani námitku týkající se použití závěrů stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013, ani námitky zbývající, směřující do průběhu dokazování. Právo stěžovatele na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny tak nebylo napadenými rozsudky porušeno.

Ústavní soud z uvedených důvodů zamítl ústavní stížnost jako nedůvodnou.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Tomáš Langášek. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 1755/25

10. 9. 2025

Zamítnuto

Odmítnuto pro nepřípustnost

Odmítnuto pro nepřislušnost

Křestánová Veronika

Zhojení místní nepřislušnosti soudu při vrácení věci odvolacím soudem

Místní nepřislušnost soudu prvního stupně se zhojí tehdy, když ji obžalovaný nenamítne před odchodem soudu k závěrečné poradě po prvním hlavním líčení. Ustanovení § 222 odst. 1 trestního řádu je třeba vykládat tak, aby neponechávalo prostor pro spekulativní zneužívání práva účastníků řízení nebýt odňat zákonnému soudci ve snaze zpětně zvrátit nepříznivé rozhodnutí. Proto soudy uvedeným postupem neporuší právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ani právo nebýt odňat zákonnému soudci dle čl. 38 odst. 1 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 10. 9. 2025 zamítl III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatele M. K. na zrušení usnesení Nejvyššího soudu č. j. 3 Tdo 957/2024-452 ze dne 20. 2. 2025, výroku o uložení trestu rozsudku Městského soudu v Praze sp. zn. 61 To 107/2023 ze dne 14. 9. 2023 a části výroku o vině pod bodem I. 3. písm. a), b), c) rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 44 T 86/2021 ze dne 3. 6. 2022. V části, která směřovala proti ostatním částem rozsudku městského soudu, ústavní stížnost odmítl jako nepřípustnou. V části, která směřovala proti výrokům o vině pod body I. 1. a 2. rozsudku obvodního soudu, ústavní stížnost odmítl pro nepřislušnost.

Narativní část

Stěžovatel byl v trestním řízení obžalován ze spáchání pokračujícího zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti. Obvodní soud ho nejprve obžaloby zprostil.

K odvolání státního zástupce však městský soud první rozhodnutí zrušil a věc vrátil obvodnímu osudu k novému projednání. V druhém rozsudku uznal obvodní soud stěžovatele vinným. Na základě odvolání stěžovatele zrušil krajský soud část výroku o vině a trestu. Zbývající část potvrdil a uložil trest. Nejvyšší soud dovolání stěžovatele odmítl.

Stěžovatel namítal, že obecné soudy nevyslechly jím navrhovaného svědka a dostatečně nevysvětlily, proč uvěřily některým výpovědím. Poukázal na porušení práva na zákonného soudce, když v jeho věci rozhodoval místně nepřislušný soud. Tím měl být soud prvního stupně, protože se žádný ze skutků obsažených v obžalobě neodehrál v jeho soudním obvodu.

Odůvodnění Ústavního soudu

V otázce hodnocení důkazů má Ústavní soud pouze omezenou kasační pravomoc.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Může zrušit rozhodnutí opřené o skutková zjištění, která jsou v extrémním rozporu s provedenými důkazy. Obecné soudy vyvinuly dostatečné úsilí k tomu, aby svědka vyslechly. Výslech měl proběhnout prostřednictvím telekonference. Svědek se však opakovaně nedostavil a německé orgány ho odmítly předvést. Obvodní soud pak upustil od snahy jej vyslechnout, protože vina stěžovatele byla jinými důkazy spolehlivě prokázána. Další svědky vyslechly rakouské orgány v rámci mezinárodní právní pomoci. Všechny důkazy soudy provedly přímo v hlavním líčení a obhajoba na něm mohla participovat.

Stěžovatelovy námitky ohledně dokazování proto Ústavní soud zhodnotil jako neopodstatněné.

Částečně však potvrdil stěžovatelovu námitku, že došlo k porušení pravidel určujících místní příslušnost soudu prvního stupně. Řízení zahrnovalo několik osob a trestných činů. Místní příslušnost měla být odvozena od nejzávažnějšího činu. Obvodní státní zastupitelství uvádí, že k jednání docházelo primárně na úřadě se sídlem v obvodu Praha 1. Fakticky ale jednání probíhalo na jeho pobočce v obvodu Praha 10, což vyplývá i z obžaloby.

Stěžovatel nicméně uplatnil námitku místní nepříslušnosti opožděně. Měl ji podle § 222 odst. 1 trestního řádu uplatnit do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Komentářová literatura uvádí, že obžalovaný může námitku vznést i po vrácení věci odvolacím soudem k novému projednání a rozhodnutí.

IV. ÚS 764/25

17. 9. 2025

Vyhověno

Fiala Josef

Povinnost senátu Nejvyššího soudu postoupit věc k rozhodnutí velkému senátu v případě odlišného právního názoru

Pokud senát Nejvyššího soudu dospěje k právnímu názoru odlišnému od již vysloveného názoru téhož soudu, musí věc postoupit velkému senátu a svůj odlišný názor odůvodnit. Nepostoupení vede samo o sobě k porušení práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky obchodní společnosti OTE, a. s., zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 17. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozsudek Nejvyššího soudu č. j. 33 Cdo 1944/2024-217 ze dne 28. 11. 2024 pro porušení práva stěžovatelky na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Spor vznikl mezi společností OTE, a. s., jako operátorem trhu, jejíž činností je i administrace podpory podle zákona o podporovaných zdrojích energie a společností ČEZ Prodej, a. s., jako povinně vykupujícím obchodníkem.

S tímto názorem se Ústavní soud neztotožnil a uvedl, že takový výklad nedostatečně zohledňuje podstatu a účel práva nebýt odňat svému zákonnému soudci. Otevírá totiž prostor pro zneužití práva, když účastníkům umožňuje zvrátit nepříznivé rozhodnutí ve věci, resp. nepříznivý vývoj řízení. Námitka v odvolacím řízení by navíc přímo popírala institut zhojení místní nepříslušnosti. Je proto na účastníkovi soudního řízení, aby námitku porušení ústavní ochrany, plynoucí ze zásady o zákonném soudci, uplatnil bezprostředně poté, co se dozvěděl o důvodných skutečnostech pro její uplatnění.

Ústavní soud uzavřel, že soudy sice postupovaly a rozhodly správně, ale z nesprávných důvodů. Městský soud svůj závěr nevysvětlil a nepodložil okolnostmi případu. Nejvyšší soud se nesprávně odmítl námitkou zabývat namísto posouzení možných porušení základních práv stěžovatele, čímž nepřípustně přenesl odpovědnost na Ústavní soud. Vady však neměly vliv na postavení stěžovatele a výsledek řízení, neboť námitku místní nepříslušnosti uplatnil opožděně. Pochybení soudů tak nezasáhla do jeho práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Veronika Křestánová. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

Stěžovatelka se domáhala vydání bezdůvodného obohacení z plateb hrazených podle zákona o podporovaných zdrojích energie v době, kdy byly dotčeným výrobcům elektřiny následně odňaty licence. Obvodní soud pro Prahu 4 žalobu zamítl a Městský soud v Praze jeho rozhodnutí potvrdil.

Nejvyšší soud shledal přípustnými stěžovatelkou nastolené „obecné právní otázky věcné legitimize účastníků na mechanismu výplaty podpory obnovitelných zdrojů energie“. Přípustnost dovolání naproti tomu nezaložila otázka o neposouzení nároku z titulu náhrady škody.

Nejvyšší soud napadeným rozsudkem dovolání stěžovatelky zamítl. K první právní otázce uvedl, že v posuzované věci měl být použit dřívější občanský zákoník z roku 1964, a to i ve vztahu k tvrzenému obohacení v letech 2014 až 2018. Pro naplnění skutkové podstaty bezdůvodného obohacení podle § 451 dřívějšího občanského zákoníku je nezbytné, aby vzniklé obohacení bylo „bezdůvodné“, tedy aby majetkové hodnoty byly získány neoprávněně. Jestliže vedlejší účastnice splnila předpoklady vzniku práva na zaplacení rozdílu cen, nebylo poskytnuté plnění bezdůvodné. Právním důvodem plnění získaného vedlejší účastnicí od stěžovatelky bylo totiž právo vyplývající ze zákona. Vedlejší účastnice nebyla podle Nejvyššího soudu pasivně legitimovaným subjektem v řízení o vydání bezdůvodného obohacení, protože se její majetek nevztáhl „bezdůvodně“.

Stěžovatelka tvrdila, že napadený rozsudek Nejvyššího soudu se odchýlil od předchozího rozsudku senátu 28 Cdo, aniž by rozhodující senát 33 Cdo věc postoupil velkému senátu dle § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, a porušil tak její právo na zákonného soudce.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že právo na zákonného soudce zaručuje rozhodování dle předem daných procesních pravidel. Nepostoupí-li senát Nejvyššího soudu věc velkému senátu, ač se odchyluje od právního názoru již vysloveného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, jde o porušení čl. 38 odst. 1 Listiny, které vede ke zrušení napadeného rozhodnutí bez přezkumu hmotného práva.

Nejvyšší soud v rozsudku č. j. 28 Cdo 1623/2024–341 ze dne 3. 10. 2024 zrušil rozsudek městského soudu ve věci žaloby operátora trhu na vydání bezdůvodného obohacení. Pro nároky vzniklé po 1. 1. 2014 použil § 2993 nynějšího občanského zákoníku a vyloučil analogii dle § 3001 odst. 1 téhož zákoníku. Pro období do 31. 12. 2013 Nejvyšší soud použil § 451 dřívějšího občanského zákoníku a uzavřel, že šlo o plnění z právního důvodu, který později odpadl. Povinnost vydat obohacení má adresát plnění bez ohledu na to, jak s prostředky dále naložil a bez ohledu na majetkovou neutralitu systému podpory.

V nynější věci senát 33 Cdo řešil skutkově i právně obdobnou otázku pasivní věcné legitimace, avšak odchýlil se od závěrů senátu 28 Cdo. Senát 33 Cdo aplikoval dřívější občanský zákoník z roku 1964 i na nároky po 1. 1. 2014 a uzavřel, že obohacení povinně vykupujícího není bezdůvodné, aniž přesvědčivě vysvětlil odklon od dřívějšího závěru. Ústavní soud uzavřel, že senát 33 Cdo měl při odlišném právním názoru postoupit věc velkému senátu podle § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích.

Pro Ústavní soud nebylo podstatné, že mezi předchozím a napadeným rozsudkem uplynula krátká doba, ani že předchozí rozsudek nebyl publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu. Rozhodné naopak bylo, že odlišný právní názor již byl vysloven. Z těchto důvodů Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší soud porušil ústavně zaručené základní právo stěžovatelky na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny a jeho rozsudek zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Fiala. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1338/25

17. 9. 2025

Vyhověno

Zamítnuto

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Odmítnuto pro neoprávněnost návrhovatele

Kühn Zdeněk

Subjektivní přípustnost dovolání jako otázka zásadního právního významu

Dotýká-li se u Nejvyššího soudu nejednotně řešená procesní otázka práva na přístup k soudu, jde o otázku zásadního právního významu podle § 20 odst. 2 zákona o soudech a soudcích. Pokud ji rozhodující senát nepředloží velkému senátu, poruší právo na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelek obchodních společností Amykos management s.r.o. a Pegasus management s.r.o. konstatoval IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 17. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, že výrokem I usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3326/2024 ze dne 25. 2. 2025 bylo porušeno právo stěžovatelky Pegasus management s.r.o. na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny. Návrh této stěžovatelky na zrušení výroku I téhož rozhodnutí zamítl. Ústavní stížnost stěžovatelky Amykos management s.r.o. odmítl jednak jako návrh zjevně neopodstatněný a jednak jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným. V části směřující proti usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 7 Cmo 218/2023-1851 ze dne 27. 5. 2024 a výroku II usnesení Nejvyššího soudu návrh odmítl jako zjevně neopodstatněný.

Narativní část

Stěžovatelka Amykos management s.r.o. [stěžovatelka a]) a další žalobce se žalobou domáhali nahrazení projevu vůle vedlejšího účastníka k uzavření smlouvy o převodu podílu a určení jejího obsahu. Krajský soud v Plzni žalobu zamítl. V odvolání stěžovatelka a) navrhla procesní nástupnictví stěžovatelky Pegasus management s.r.o. [stěžovatelka b)] podle § 107a občanského soudního řádu s odůvodněním, že na ni po přeměně přešla část jmění vztahující se ke sporu. Vrchní soud návrh zamítl s tím, že přechod jmění nastal až po rozhodnutí krajského soudu, vedlejší účastník se odvolal proti výši nákladů a majetek stěžovatelky b) (aktiva ve výši 203 000 Kč) by nepokryl případnou náhradu nákladů. Vrchní soud uzavřel, že jde o zneužití procesního institutu s cílem ztížit vymáhání nákladů. Obě stěžovatelky podaly dovolání. Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelky b) pro nedostatek subjektivní přípustnosti, neboť nebyla účastnicí řízení. Dovolání stěžovatelky a) zamítl a potvrdil závěr o zneužití práva. Zdůraznil, že pro nepřipustění nástupnictví postačí důvodné podezření na obcházení povinnosti hradit náklady a že je třeba posuzovat schopnost nastupující žalobkyně tuto povinnost nést.

V ústavní stížnosti stěžovatelka b) namítala porušení svého práva na přístup k soudu. Toho se měl Nejvyšší soud dopustit tím, že dovolání této stěžovatelky nesprávně odmítl jako subjektivně nepřipustné. Osoba, která se má stát procesním nástupcem, se totiž stává účastníkem soudního řízení v části týkající se procesního nástupnictví, ač není účastníkem řízení o věci samé. Dřívější judikatura Nejvyššího soudu přitom její účastenství a dovolací legitimaci v řízení o nástupnictví připouští. V další části ústavní stížnosti brojí stěžovatelky proti závěrům obecných soudů ve vztahu k oběma stěžovatelkám, a to ze čtyř důvodů: Vrchní soud nezkoumal podmínku zjevné neúspěšnosti žaloby jako první kritérium zneužití procesního nástupnictví. Při posouzení schopnosti hradit náklady měl zohlednit i majetek vystupující účastnice a skutečnost, že nárok uplatňovali dva žalobci společně a nerozdílně. Dále došlo k porušení práva na zákonného soudce, protože o návrhu rozhodl jiný senát vrchního soudu, než určoval rozvrh práce. Nejvyšší soud tyto námitky dostatečně nelypořádal.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že chrání ústavnost, nikoli „dokonalost“ odůvodnění. V projednávané věci obecné soudy podstatu námitek stěžovatelek přezkoumaly a srozumitelně vyvrátily. Vrchní soud posoudil zneužití práva při návrhu na procesní nástupnictví s ohledem na to, že žaloba byla nalézacím soudem zamítnuta. Pro závěr o „zjevné neúspěšnosti“ žaloby není nutná jistota. Pro posouzení zneužití práva při procesním nástupnictví jsou pak rozhodné majetkové poměry jen nastupujícího účastníka, nikoliv původního žalobce. Ústavní soud proto shrnul, že závěrům obecných soudů není z ústavněprávního hlediska co vytknout.

Klíčové se stalo posouzení, zda Nejvyšší soud porušil ústavně zaručené právo stěžovatelky b), když shledal její dovolání subjektivně nepřipustným, přestože v jiných rozhodnutích dospěl k opačnému závěru. To bylo třeba posoudit z pohledu práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny.

Bylo tak nutné vyřešit dvě otázky: zda Nejvyšší soud v napadeném usnesení dospěl k odlišnému názoru než v jiných svých rozhodnutích, a pokud ano, zda byl v návaznosti na tento rozpor povinen věc předložit velkému senátu.

Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelky b) pro subjektivní nepřípustnost. Tento závěr odůvodnil tak, že dovolání může podat účastník, v jehož poměrech nastala rozhodnutím odvolacího soudu újma odstranitelná zrušením tohoto rozhodnutí. V judikatuře Nejvyššího soudu lze však najít i rozhodnutí zastávající opačný závěr, a to konkrétně několik rozhodnutí senátu 20 Cdo. Nejvyšší soud tak rozhodl rozdílně o otázce subjektivní přípustnosti dovolání osoby, jejíž vstup do řízení na základě návrhu podle § 107a o. s. ř. byl zamítnut.

Pokud se chce senát Nejvyššího soudu odchýlit od dříve vyjádřeného právního názoru tohoto soudu, musí věc postoupit velkému senátu. U procesních otázek se tento postup neuplatní, ledaže dle § 20 odst. 2 zákona o soudech a soudcích senát jednomyslně uzná, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam.

Takové rozhodnutí senátu nemůže být svévolné. Ústavní soud již dříve vyslovil, že za procesní otázku zásadního právního významu je třeba považovat takovou, jejíž zodpovězení má vliv na rovný přístup k soudům (nález sp. zn. I. ÚS 31/04). V nynější věci se otázka nejednotně řešená Nejvyšším soudem dotýkala ústavně zaručeného práva na přístup k soudu a šlo tedy o otázku zásadního právního významu.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší soud svým postupem porušil právo stěžovatelky b) na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny. Návrh na zrušení výroku I usnesení Nejvyššího soudu však z důvodů procesní ekonomie a minimalizace zásahů zamítl. Shodné dovolání stěžovatelky a) totiž Nejvyšší soud věcně přezkoumal a zamítl, přičemž v tomto posouzení Ústavní soud zásah do základních práv neshledal.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Zdeněk Kühn. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1342/24

17. 9. 2025

Vyhověno

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Odmítnuto pro nepřípustnost

Hulmák Milan

Náhrada nákladů poškozeného v adhezním řízení v případě plnění z pojištění odsouzeného

Pokud obecné soudy paušálně započítají plnění pojišťovny proti náhradě nákladů poškozených v trestním řízení a nevypořádají se řádně s jejich argumenty ani neodůvodní snížení náhrady podle míry duplicity úkonů, porušují jejich právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny.

Stejná práva poškozených obecné soudy poruší, pokud bez řádného odůvodnění vyloučí použití § 12 odst. 4 advokátního tarifu u úkonů, na které se má vztahovat, nebo jej použijí na úkony, na něž se nevztahuje.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelů 1. R. S., 2. J. H. a 3. nezletilý Z. H. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 17. 9. 2025 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 5 To 19/2024-219 ze dne 28. 2. 2024 v části, kterou rozhodoval o stížnostech a právu na náhradu nákladů 1. a 2. stěžovatele, pro rozpor s čl. 36 odst. 1 a s čl. 37 odst. 2 Listiny. Ve zbytku odmítl ústavní stížnost pro neoprávněnost navrhovatele a pro nepřípustnost.

Narativní část

Stěžovatelé vystupovali jako poškození v trestním řízení. Okresní soud jim přiznal náhradu škody a nemajetkové újmy způsobené odsouzeným. Následně stěžovatelé požádali o přiznání náhrady nákladů, které vynaložili na účelné uplatnění svých nároků, včetně odměny zmocněnkyně. Okresní soud část nárokovaných nákladů stěžovatelům přiznal, zbytek zamítl.

Krajský soud zamítl stížnosti všech stěžovatelů. Rozhodl, že zletilí stěžovatelé nemají nárok na náhradu nákladů a zmocněnkyni nepřiznal odměnu. Za účelné považoval osm úkonů právní služby. Tarifní hodnotu stanovil jako součet hodnot náhrady škody a nemajetkové újmy. U škody vycházel z tarifní hodnoty 10 000 Kč a u nemajetkové újmy z tarifní hodnoty 50 000 Kč podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu. Rozlišil mezi úkony provedenými pro jednotlivé stěžovatele a úkony společnými. U samostatných úkonů aplikoval § 12 odst. 4 advokátního tarifu, u úkonů společných přiznal odměnu jen jednou. Odkázal na judikaturu Ústavního soudu, konkrétně na usnesení sp. zn. II. ÚS 1161/19 a sp. zn. IV. ÚS 3118/20. Náklady na zastoupení zmocněnkyní jednotlivých stěžovatelů určil částkami 28 693 Kč, 17 933 Kč a 16 694 Kč. Ze zprávy ČSOB Pojišťovny zjistil, že stěžovatelé na nákladech právního zastoupení již obdrželi plnění ve výši 95 903 Kč. Uzavřel proto, že náklady právního zastoupení byly zcela uhrazeny. Krajský soud konstatoval, že poškození mohou náhradu nákladů právního zastoupení získat pouze jednou. Nezletilá stěžovatelka má nárok na bezplatnou právní pomoc, její odměnu však již pojišťovna vyplatila.

Stěžovatelé mj. namítali chybnou aplikaci advokátního tarifu, nepřiměřené a nedostatečně odůvodněné sloučení nároku za zastoupení s nárokem vůči pojistiteli a neodůvodněné určení tarifních hodnot u společných úkonů.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud důsledně rozlišuje nárok poškozeného na náhradu nákladů v trestním řízení podle § 154 odst. 1 a 2 trestního řádu a nárok na náhradu nákladů při vymáhání pojistného plnění podle § 6 odst. 2 písm. d) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. První nárok zahrnuje náklady vzniklé v souvislosti s účastí v trestním řízení. U poškozených, kterým soud přiznal alespoň částečně náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jde o náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku v trestním řízení. Druhý nárok kryje účelně vynaložené náklady právního zastoupení při uplatňování nároků vůči pojistiteli. Zohlednění plnění od pojišťovny není vyloučené, nelze však na základě této skutečnosti bez dalšího odmítnout poškozenému náhradu nákladů v trestním řízení.

Ústavní soud též opakovaně vyložil § 12 odst. 4 advokátního tarifu. Advokátní tarif nezná pojem jediného „společného úhrnného úkonu“, proto soudy musí za každý dílčí společný úkon přiznat sníženou odměnu. Případnou zjevnou nepřiměřenost mohou řešit posouzením účelnosti jednotlivých úkonů zmocněnce nebo výkonem moderační pravomoci.

V projednávané věci krajský soud nepřiznal stěžovatelům náklady řízení vzniklé přibráním zmocněnkyně, protože započítal tyto náklady do plnění vyplaceného pojišťovnou. Judikatura sice připouští dílčí zohlednění plnění pojišťovnou, avšak nikoli paušálně. Soudy musí rozhodnout, nakolik se úkony právního zastoupení v obou řízeních duplicitně překrývají. Krajský soud však takovou analýzu neprovedl, pouze obecně ztotožnil úkony vůči pojišťovně s úkony v trestním řízení. Nezohlednil odlišnou povahu obou nároků a míru duplicity jednotlivých úkonů. Takto postupovat nelze. Poškození nesmí čelit dilematu, ve kterém řízení budou své nároky uplatňovat.

Ústavní soud dále řešil, zda krajský soud ústavně konformně aplikoval § 12 odst. 4 advokátního tarifu. Krajský soud rozlišil samostatné úkony, u nichž každému stěžovateli přiznal sníženou náhradu, a tzv. úhrnné úkony, za které přiznal odměnu jen jednou bez použití § 12 odst. 4 advokátního tarifu. Tento postup však nijak neodůvodnil a pouze jej označil za spravedlivý. Obecný soud nemůže bez řádného odůvodnění vyloučit aplikaci podzákoného předpisu, pokud jej nepovažuje za protiústavní. Krajský soud navíc nesprávně odkázal na dřívější usnesení Ústavního soudu, která se nezabývala výkladem advokátního tarifu.

Ústavní soud uzavřel, že obecné soudy výše uvedeným postupem porušily právo stěžovatelů na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a jejich právo na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny. S ohledem na princip minimalizace zásahů do rozhodování obecných soudů zrušil pouze rozhodnutí krajského soudu v části, ve které rozhodoval o stížnostech stěžovatelů a jejich právu na náhradu nákladů.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Milan Hulmák. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 1143/25

3. 9. 2025

Vyhověno

Procesní – náhrada nákladů řízení – § 62

Svatoň Jan

Chybný postup při výpočtu výše odměny exekutora soudem bez řádného odůvodnění

Pokud soud řádně nezodůvodní, proč při stanovení odměny soudního exekutora podle § 6 odst. 1 exekutorského tarifu postupoval jinak než soudní exekutor i než on sám ve svém předchozím rozhodnutí a použil 15% sazbu i na základ přesahující částku 3 000 000 Kč, poruší tím právo povinného na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 3. 9. 2025 ve znění opravného usnesení ze dne 25. 9. 2025 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele Ing. Zdeňka Rothbauera usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 24 Co 759/2024-489 ze dne 20. 1. 2025 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Krajskému soudu v Českých Budějovicích uložil zaplatit stěžovateli na náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem 13 340 Kč k rukám jeho zástupkyně Mgr. Petry Hrubé, advokátky, do 15 dnů od doručení nálezu.

Narativní část

Okresní soud usnesením ze dne 5. 4. 2024 uložil stěžovateli, povinnému, zaplatit soudnímu exekutorovi náklady exekuce ve výši 251 534,80 Kč (výrok I), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II) ani řízení o určení nákladů exekuce (výrok III). K odvolání soudního exekutora krajský soud usnesením ze dne 8. 7. 2024 výrok I změnil tak, že stěžovatel má zaplatit částku 832 201,70 Kč. Výroky II a III potvrdil (výrok II) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok III).

Ústavní soud nálezem sp. zn. I. ÚS 2690/24 ze dne 18. 11. 2024 usnesení krajského soudu ve výroku I, v části výroku II, kterým byl potvrzen výrok III usnesení okresního soudu, a ve výroku III zrušil. Krajský soud totiž nezohlednil, že v důsledku zastavení exekuce soudní exekutor neprovedl všechny fáze exekuce, a jeho odměnu přiměřeně snížil. Následně krajský soud napadeným usnesením výrok I usnesení okresního soudu změnil tak, že stěžovatel má zaplatit na nákladech exekuce částku 712 219,40 Kč, výrok III potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že krajský soud nesprávně vypočetl odměnu soudního exekutora, čímž jej zkrátí o částku 46 458,04 Kč.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud nepřehlédl, že jde o tzv. bagatelní věc, ve které jsou předmětem napadeného rozhodnutí náklady řízení. Ústavní stížnosti proti rozhodnutím o nákladech jsou zpravidla zjevně neopodstatněné, pokud nejde o mimořádné okolnosti, které věc činí ústavněprávně významnou.

Z hlediska kvalitativního Ústavní soud neshledal, že by věc přesahovala zájmy stěžovatele. V kvantitativní rovině však zohlednil, že částka se blíží hranici bagatelnosti a že stěžovatel je starobní důchodce, jehož finanční situace mu neumožnila zastoupení advokátem. Rozhodnutí krajského soudu jej tak mohlo citelně zasáhnout.

Ústavní soud připomněl, že z práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny plyne povinnost obecných soudů svá rozhodnutí odůvodnit nejen tak, aby vyhovovalo kritériím stanoveným příslušným procesním předpisem, ale také, aby bylo přezkoumatelné, tedy aby z něho bylo dostatečně patrné, jakými úvahami se při svém rozhodování řídil.

Této povinnosti krajský soud nedostál. Neodůvodnil, proč při výpočtu odměny soudního exekutora použil 15% sazbu i na základ přesahující 3 000 000 Kč, přestože exekutor sám v odvolání uvedl, že na tuto část použil 10% sazbu, a krajský soud se na jeho výpočet v předchozím rozhodnutí odvolával.

Krajský soud svůj postup nevysvětlil ani v napadeném usnesení, ani ve vyjádření k ústavní stížnosti. Podle Ústavního soudu tak jednal nedbale a porušil ústavní práva stěžovatele. Takový postup naplňuje znaky libovůle, neslučitelné s principem řádného procesu.

Pokud jde o stanovení základu pro výpočet odměny soudního exekutora, stěžovatel namítal, že krajský soud nepoužil § 5 odst. 3 exekutorského tarifu. Krajský soud skutečně snížil samotnou odměnu exekutora o již vyplacenou částku 38 180,60 Kč (hotové výdaje vč. DPH), zatímco exekutor náhradu hotových výdajů ve výši 37 760,60 Kč zohlednil pouze při výpočtu základu odměny.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Tento postup však nebyl k tíži stěžovatele, nýbrž exekutora, proto Ústavní soud označil námitku za subjektivně nepřipustnou.

Ústavní soud uzavřel, že napadeným rozhodnutím krajský soud porušil právo stěžovatele na řádný proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, rozhodnutí proto zrušil. Krajskému soudu uložil povinnost nahradit stěžovateli náklady řízení před Ústavním soudem.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Jan Svatoň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

ROZHODNUTÍ ZAHRANIČNÍCH SOUDŮ

Evropský soud pro lidská práva

Povinnost státu respektovat svobodu projevu ve veřejné debatě o pandemii

Avagyan proti Rusku, č. 36911/20, rozsudek ze dne 29. dubna 2025

[Text rozhodnutí](#) / [Právní shrnutí](#)

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že v případě stěžovatelky, odsouzené za šíření „vědomě nepravdivých informací“ o výskytu onemocnění covid-19 na sociální síti, došlo k porušení článku 10 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy neprokázaly úmyslnou nepravdivost tvrzení ani jejich schopnost ohrozit veřejné zdraví. Absence žalobce v řízení, během něhož soud fakticky převzal jeho procesní roli, rovněž představovala zásah do práv chráněných čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Skutkové okolnosti

Žalobkyně je uživatelkou sociální sítě Instagram, kterou využívá jako platformu k propagaci služeb nehtového salonu. V rozhodné době měl její účet 2 600 sledujících. Dne 13. května 2020 stěžovatelka zveřejnila na svém účtu komentáře, jimiž zpochybnila existenci případů covid-19 v Krasnodaru a kritizovala nedostatek transparentnosti. Policie ji obvinila z úmyslného šíření nepravdivých informací podle správního řádu. Aniž by byly předloženy důkazy o nepravdivosti stěžovatelčiných tvrzení nebo se řízení účastnil státní zástupce, soud jí uložil pokutu ve výši 30 000 rublů (přibližně 390 EUR) s odkazem na regionální předpisy pro prevenci šíření infekce covid-19.

Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K tvrzenému porušení článku 10 Úmluvy

Stěžovatelka namítala, že její odsouzení za šíření „vědomě nepravdivých informací“ představovalo zásah do jejího práva na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že zásah do svobody projevu je přípustný pouze tehdy, je-li stanoven zákonem, který je dostatečně přístupný a předvídatelný, sleduje legitimní cíl a je nezbytný v demokratické společnosti (*Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, rozsudek velkého senátu ze dne 16. června 2015, § 120–121). Výraz „stanoven zákonem“ se nevztahuje pouze na existenci právního základu ve vnitrostátním právu, ale také na kvalitu právního předpisu. Právo musí být přístupné a formulované s dostatečnou přesností, aby jednotlivec mohl v přiměřené míře předvídat možné důsledky svého jednání. Vnitrostátní soudy musejí mít rovněž na paměti, že výjimky ze svobody projevu je třeba vykládat restriktivně a že nezbytnost jakéhokoli omezení musí být přesvědčivě prokázána (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, § 187).

b) Použití obecných zásad na projednávanou věc

U otázky, zda vnitrostátní soudy poskytly relevantní a dostatečné odůvodnění zásahu, Soud odkázal na kritéria stanovená vnitrostátním právem. Zákon o správních deliktech vyžadoval prokázání, že (1) sdělení bylo vědomě nepravdivé, (2) týkalo se otázky veřejného zájmu, (3) bylo prezentováno jako spolehlivá informace a (4) představovalo konkrétní riziko pro veřejné zdraví, bezpečnost či infrastrukturu. Šíření zavádějících informací o nemoci covid-19 obecně spadá pod tento legitimní cíl, může tedy dojít k omezením. Vnitrostátní soudy však nezkontrolovaly, zda stěžovatelka šířila nepravdivé informace vědomě, ani se nezabývaly jejím úmyslem. Rozsudek smírčího soudce pouze uvedl, že stěžovatelka „nepředložila důkazy vyvracející existenci infekce koronavirem“, čímž fakticky nahradil požadavek úmyslného šíření nepravdivé informace odpovědností za neprokázané tvrzení.

Soudy nezohlednily, že žadatelka užívala účet na Instagramu primárně za účelem propagace služeb nehtového salonu a měla jen malý počet sledujících. Její příspěvky měly omezený dosah a byly okamžitě zpochybněny ostatními uživateli, takže reálný společenský dopad byl zanedbatelný. Na rozdíl od věci *Bielau proti Rakousku* (č. 20007/22, rozsudek ze dne 27. srpna 2024), kde stěžovatel jako lékař šířil vědecky nepodložené informace o očkování na svých profesních webových stránkách, v dané věci se jednalo o osobu bez odborného postavení, která reagovala na článek o možných nesrovnalostech v hlášení případů onemocnění covid-19. Její příspěvky vyjadřovaly spíše kritiku vnímaného nedostatku transparentnosti než snahu poskytovat ověřené faktické informace. Za těchto okolností by požadavek, aby stěžovatelka dodržovala stejné standardy ověřování pravdivosti informací jako profesionální média, představoval nepřiměřenou zátěž a měl odrazující účinek na účast jednotlivců ve veřejné debatě, zejména v době krize, kdy je transparentnost a odpovědnost obzvláště důležitá.

Soud shledal, že uložená pokuta představovala pro drobnou podnikatelku značnou finanční zátěž a mohla mít odrazující účinek na výkon svobody projevu. Uzavřel proto, že napadený zásah nebyl nezbytný v demokratické společnosti a došlo k porušení článku 10 Úmluvy.

ROZHODNUTÍ ZAHRANIČNÍCH SOUDŮ

K tvrzenému porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy

Stěžovatelka namítala porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy v důsledku absence žalující strany ve správním soudním řízení vedeném proti ní. Soud v předchozí judikatuře zdůraznil, že absence žalující strany v průběhu řízení, při níž soud fakticky přebírá její procesní roli, může narušit kontradiktorní charakter řízení a ohrozit nestrannost soudu (*Figurka proti Ukrajině*, č. 28232/22, rozsudek ze dne 16. listopadu 2023, § 29). Proto uzavřel, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Oddělené stanovisko

Soudci Ktistakis, Kovatcheva a Đurović k rozsudku připojili souhlasné stanovisko. Zdůraznili, že povinnost běžných občanů ověřovat pravdivost informací stejným způsobem jako profesionální média má odrazující účinek na veřejnou debatu. Státní orgány by neměly vystupovat jako arbitři pravdy či zneužívat zákony týkající se „fake news“ a tvrdit, že taková omezení jsou v souladu s legitimním cílem ochrany veřejného zdraví, nejde-li o záměrné dezinformační kampaně, které jej přímo ohrožují.

Nejvyšší soud Spojeného království

Nejvyšší soud potvrdil zákonnost britských sankcí proti ruským oligarchům

Shvidler (Appellant) v Secretary of State for Foreign, Commonwealth and Development Affairs (Respondent); Dalston Projects Ltd and others (Appellants) v Secretary of State for Transport (Respondent), rozsudek č. j. [2025]

UKSC 30 ze dne 29. července 2025

[Text rozhodnutí](#) / [Tisková zpráva](#)

Nejvyšší soud v tomto případě řešil zásadní otázky týkající se fungování britského sankčního režimu vůči Ruské federaci v souvislosti s její agresí proti Ukrajině. Zároveň posuzoval přiměřenost zásahů do práv jednotlivců podle Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

Okolnosti případu

Stěžovatelé, pan Shvidler a společnost Dalston Projects Ltd, napadli žalobou sankce, které na ně uvalila vláda Spojeného království podle nařízení o protiruských sankcích ([The Russia \(Sanctions\) \(EU Exit\) Regulations 2019](#)), ve znění z roku 2022. Tato pravomoc vyplývá ze zákona o sankcích a boji proti praní špinavých peněz ([Sanctions and Anti-Money Laundering Act 2018](#)). Ministerstvo zahraničí zařadilo pana Shvidlera na sankční seznam a zmrazilo mu majetek. Ministerstvo dopravy rozhodlo o zadržení jachty *M/Y Phi*, kterou vlastní společnost Dalston Projects a jejímž skutečným vlastníkem je pan Naumenko. Oba stěžovatelé tato opatření napadli s tvrzením, že představují nepřiměřený zásah do jejich práv podle článku 8 Úmluvy (právo na soukromý život) a článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (vlastnické právo). Své nároky uplatnili prostřednictvím zvláštního řízení podle části 79 Pravidel občanského soudního řízení ([Part 79 of the Civil Procedure Rules](#)). Vláda nepopřela, že došlo k zásahu do těchto práv. Tvrdila však, že je odůvodněný legitimními cíli sankční politiky. Soud prvního stupně i odvolací soud jejich žaloby zamítly. Proto se stěžovatelé obrátili na Nejvyšší soud.

Odůvodnění rozhodnutí

Nejvyšší soud přisvědčil závěrům odvolacího soudu (*Court of Appeal*), že zásady přezkumu rozhodnutí výkonné moci z hlediska přiměřenosti a pravidla pro jejich soudní přezkum nejsou dostatečně vyjasněny.

Při posuzování přiměřenosti zásahu musí soud sám rozhodnout, zda došlo k porušení práv podle Úmluvy, nikoli pouze hodnotit racionalitu či procesní správnost původního rozhodnutí. Míra respektu ke stanovisku vlády závisí na významu dotčeného práva, intenzitě zásahu a kompetenci soudu k posouzení vyváženosti mezi dotčenými právy a veřejnými zájmy. Pokud ministr průběžně opatření přezkoumával, soud musí zohlednit všechny dostupné důkazy až do doby projednání věci.

Soud zdůraznil, že ministři zahraničí a dopravy nesou zvláštní ústavní odpovědnost za reakci na ruskou invazi a mají vyšší odbornou kompetenci při posuzování otázek národní bezpečnosti a zahraničních vztahů, včetně uplatňování sankcí. Proto jim náleží široký prostor pro uvážení (*margin of appreciation*). Nejvyšší soud dále upozornil na dva přístupy odvolacích soudů: první, deferenční, kdy odvolací soud pouze ověřuje, zda byl použit správný test přiměřenosti a výsledek byl rozumný, a druhý, kdy soud provádí nový přezkum proporcionality v případech zásadního společenského či politického významu. Zvolený přístup musí být na všech odvolacích úrovních jednotný a v pochybnostech lze použít oba.

Případy pana Shvidlera, pana Naumenka a společnosti Dalston Projects představovaly zkušební test proporcionality sankcí vůči Rusku. U britského občana Shvidlera měly sankce vážné důsledky; u pana Naumenka, jehož jachta byla zadržena, byl dopad menší. Nedostatek důkazů o jeho politické roli však učinil případ precedenčně významným. Odvolací i Nejvyšší soud proto musely samy posoudit proporcionalitu sankčních opatření.

ROZHODNUTÍ ZAHRANIČNÍCH SOUDŮ

Nejvyšší soud konstatoval, že nařízení z roku 2019 sledují legitimní cíl – omezit a odradit od ruské agrese proti Ukrajině, která je hrubým porušením mezinárodního práva a vážnou hrozbou evropské bezpečnosti. Opatření vůči panu Shvidlerovi i zadržení jachty *Phi* jsou s tímto cílem racionálně spojena. U mimořádně významného veřejného zájmu postačuje i méně přímá souvislost. Účinky jednotlivých sankcí nelze přesně určit; postačí, že opatření může pravděpodobně přispět k dosažení sledovaného cíle.

Zadržení jachty *Phi* má ekonomický i politický účinek – brání utracení příjmů z pronájmu jachty v Rusku a může vyvolat nespokojenost s režimem. Zařazení pana Shvidlera na sankční seznam vysílá signál osobám napojeným na ruské elity, aby se od režimu distancovaly. Může využít svůj vliv k tlaku na prezidenta Putina, nelze však po něm požadovat, aby sebe či rodinu vystavil ohrožení. Nejvyšší soud shledal, že pan Naumenko jachtu používat nemůže, avšak jeho životní úroveň tím není zásadně dotčena. Prostřednictvím licencí Úřadu pro provádění finančních sankcí (OFSI) může zajistit její údržbu a proti neudělení výjimky se bránit u soudu.

U pana Shvidlera soud uznal přísnost, dlouhodobost a dopady sankcí, avšak základní potřeby jeho rodiny lze zajistit prostřednictvím licencí OFSI. Nejvyšší soud zdůraznil, že sankce musí být často přísné a časově neomezené, aby byly účinné.

V případě společnosti Dalston Projects Nejvyšší soud posuzoval, zda ministr dopravy řádně odůvodnil zadržení jachty a zda nedošlo k nezákonnému zadržení věci (*tort of conversion*). Shledal, že důvody – vlastnictví či kontrola jachty osobou napojenou na Rusko – byly dostatečné a umožňovaly rozhodnutí napadnout, pokud by bylo chybné. Námitka nebyla relevantní, jelikož zadržení bylo zákonné. Soud může tuto otázku posoudit při jiné příležitosti.

Nejvyšší soud většinou hlasů zamítl odvolání pana Shvidlera a jednomyslně zamítl odvolání společnosti Dalston Projects. Hlavní rozsudek vydali Lord Sales a Lady Rose, s nimiž souhlasili Lord Reed a Lord Richards. Lord Leggatt uplatnil odlišné stanovisko ve věci odvolání pana Shvidlera.

Ústavní tribunál Španělska

Ochrana zaměstnance při využití podnikové rady v rámci sporu se zaměstnavatelem

Rozhodnutí č. 148/2025 ze dne 9. září 2025

[Text rozhodnutí](#) / [Tisková zpráva](#)

Plénium Ústavního tribunálu shledalo porušení práva na účinnou soudní ochranu zakotveného v čl. 24 odst. 1 [španělské ústavy](#) v případě, kdy soudy neposkytnou zaměstnanci ochranu před odvetnou akcí zaměstnavatele, spočívající v rozvázání pracovního poměru poté, co se zaměstnanec ve sporu s ním obrátil na podnikovou radu.

Okolnosti případu

Stěžovatel se obrátil na podnikovou radu s tím, že mu zaměstnavatel přidělil úkol, který nespadal do jeho pracovních povinností. Následně proběhlo setkání mezi předsedou rady a zaměstnavatelem, na kterém se dohodli na zrušení příkazu. Zaměstnavatel poté ukončil se stěžovatelem pracovní poměr. Soud prvního stupně prohlásil výpověď za neplatnou z důvodu porušení záruky účinné ochrany zaměstnance (*garantía de indemnidad*), protože měla přímou souvislost s žádostí zaměstnance, aby rada hájila jeho práva. Odvolací soud vyloučil, že by se tato záruka na daný případ vztahovala, protože žádost nepředstavovala přípravný nebo předchozí úkon nezbytný pro podání žaloby. Prvostupňové rozhodnutí proto zrušil.

Odůvodnění rozhodnutí

Ústavní tribunál podrobně popsal vývoj ústavní judikatury týkající se záruky efektivní ochrany v oblasti pracovních vztahů. Její počátky v 90. letech minulého století byly spojeny s případy propuštění z důvodu přímých žalob u soudních orgánů a přípravných nebo předchozích úkonů nezbytných pro podání žaloby. Následně se ochrana na počátku 21. století rozšířila na případy propuštění, které byly odvetou za přípravné úkony k podání soudních žalob, jako jsou úkony prováděné advokáty nebo podání stížností na inspektorát práce.

V posuzovaném případě shledal, že rozsah záruky účinné ochrany zaměstnance se vztahuje i na přípravné nebo předchozí úkony, které sice nejsou normativně nezbytné pro přístup k soudní ochraně, ale směřují k obraně práv zaměstnance s cílem zabránit soudnímu řízení; a mohou vést k podání žaloby v případě, že jeho nároky nebudou uspokojeny. Vzhledem k tomu, že žádosti zaměstnanců obracejících se na podnikové rady, aby vystupovaly jako prostředníci vůči zaměstnavateli, splňují uvedené charakteristiky, vztahuje se na ně ochrana poskytovaná touto zárukou.

I•CON International Journal of Constitutional Law

Vol. 22, No. 5, December 2024

Martinico, Giuseppe

Galera, David Mier

El desafío iliberal a la independencia judicial: la contribución de los tribunales internacionales / The illiberal challenge to judicial independence: the contribution of international tribunals (str. 1251-1276)

Neliberální výzva soudní nezávislosti: úloha mezinárodních soudů

(nezávislost soudů; nezávislost soudce; nezávislá justice; soudní moc; mezinárodní soudy; konstitucionalismus; ústavní právo; mezinárodní právo; právní stát; demokratický právní stát)

Yarza, Fernando Simón

Justicia constitucional y polarización política en España / Constitutional justice and political polarization in Spain (str. 1473-1497)

Ústavní soudnictví a politická polarizace ve Španělsku

(ústavní soud – Španělsko; Španělsko; ústavní soudnictví; nezávislost soudů; nezávislost soudce; nezávislá justice; dělba moci; dělba moci ve státě; politika; politický vliv; politika a soudy; jmenování soudců; legitimita)

Common Market Law Review

Vol. 62, No. 3, June 2025

Mc Cullagh, Karen

EU adequacy assessments: Evolving criteria, political tensions, and the push for a global data standard (str. 879-912)

Posuzování přiměřenosti na úrovni EU: Vyvíjející se kritéria, politické napětí a tlak na vytvoření globálního datového standardu

(právo Evropské unie; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU; nařízení EU; ochrana osobních údajů; osobní údaje; zpracování osobních údajů; ochrana dat; digitální práva; sledování; ochrana soukromí; evropeizace; evropeizace práva; globalizace; digitální globalizace)

Van Reempts, Fien

Putting the ball into the Member States' courts: Disapplication of national legislation contravening a Union directive in a horizontal situation based on national law in Gabel Industria (str. 913-932)

Přenesení odpovědnosti na členské státy: Neuplatnění vnitrostátních právních předpisů, které jsou v rozporu se směrnicí Unie, v horizontálním právním vztahu založeném vnitrostátním právem ve věci Gabel Industria

(právo Evropské unie; evropské právo; aplikace práva EU; směrnice EU; směrnice; Listina základních práv EU; harmonizace práva; přednost práva; princip přednosti; nadřazenost práva EU; vztah evropského a národního práva; vztah komunitárního a národního práva; vztah vnitrostátního a unijního práva; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU)

Ølykke, Grith Skovgaard

Safeguarding 'national security' in a public procurement context (str. 1121-1154)

Ochrana „národní bezpečnosti“ v kontextu veřejných zakázek

(právo Evropské unie; evropské právo; primární právo EU; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU; národní bezpečnost; bezpečnost státu; bezpečnostní politika; veřejné zakázky; zadávání veřejných zakázek; veřejná soutěž; státní zakázky)

Michková, Karolina

Kosař, David

Designation of the safe countries of origin in EU Member States: Uniform rules, divergent practices? CV v Ministerstvo vnitra ČR (str. 1155-1178)

Označení bezpečných zemí původu v členských státech EU: Jednotná pravidla, odlišné postupy? CV v. Ministerstvo vnitra ČR

(právo Evropské unie; evropské právo; azylová směrnice; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU; azyl; azylové právo; žadatelé o azyl; azylové řízení; uprchlíci; mezinárodní ochrana; non-refoulement; země třetího světa; hodnotící kritéria; soudní přezkum; Moldávie)

Deutsches Verwaltungsblatt

18, 15. September 2025

Preh, Nico

Gesetzgebung durch den „alten“ Deutschen Bundestag und ihre verfassungsgerichtliche Kontrolle (str. 1121-1128)

Legislativa „starého“ německého Spolkového sněmu a její ústavně soudní kontrola

(německý Spolkový sněm; Spolkový ústavní soud; abstraktní přezkum; německé ústavní právo; legislativa; legislativní proces; Německo)

von Graevenitz, Albrecht

Künstliche Intelligenz in der öffentlichen Verwaltung (str. 1138-1144)

Umělá inteligence a veřejná správa

(umělá inteligence; veřejná správa; evropské právo; nařízení EU; německé právo; Německo)

Europäische Grundrechte Zeitschrift

29. August 2025, Heft 1-12

Dopplinger, Lorenz

Verhüllungsverbote im europäischen Rechtsraum: Rechtstransfers und gerichtlicher Dialog (str. 10-17)

Zákazy zahalování v evropském právním prostoru: Přenos práv a soudní dialog

(Evropský soud pro lidská práva; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; Francie; Belgie; zahalování obličeje; rakouské ústavní právo; Rakousko – soudy; ústavní soud; lidská práva; proporcionalita práva; svoboda náboženství; svoboda vyznání; zákaz diskriminace; svoboda projevu; prostor pro uvážení; veřejný prostor)

O'Donnell, Donal

Die Unabhängigkeit der Justiz in der Europäischen Union: Eine gemeinsame Verantwortung (str. 18-23)

Nezávislost soudnictví v Evropské unii: Společná odpovědnost

(soudnictví; Evropská unie; Soudní dvůr Evropské unie; Smlouva o Evropské unii; nezávislost soudce; nezávislost soudů; členské státy EU; Listina základních práv EU; právo Evropské Unie; platy soudců; Polsko; evropský zatýkáací rozkaz)

Chiusi, Tiziana

Der Begriff „sichere Herkunftsstaaten“ in der Rechtsprechung des EuGH und dessen Rezeption durch die italienischen Gerichte / Eine Analyse der Rs. C-406/22 (4.10.2024) mit ersten Einschätzungen zur Rs. C-758/24 u.a. (1.8.2025) (str. 23-44)

Pojem „bezpečné země původu“ v judikatuře Soudního dvora EU a jeho přijetí italskými soudy / Analýza případu C-406/22 (4. 10. 2024) s prvními hodnoceními případu C-758/24 a dalších (1. 8. 2025)

(bezpečná země původu; Soudní dvůr Evropské unie; italské právo; Itálie; azyl; azylové právo; evropské právo; členské státy Evropské unie; Evropská unie; mezinárodněprávní ochrana; pronásledování; směrnice EU)

Juristen Zeitung

17, 5. September 2025

Hamann, Katia

Krajewski, Markus

Payandeh, Mehrdad

Soziale Menschenrechte als subjektive Rechte (str. 737-747)

Sociální lidská práva jako subjektivní práva

(lidská práva; sociální práva; ekonomická práva; kulturní práva; německé právo; Německo; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; stížnost; jednotlivec; individuální stížnost; právo na zdraví; právo na práci; ochrana rodiny; kolektivní pracovní právo; právo na stávku)

Thüsing, Gregor

Brohl, Jakob

Fander, Lorenz

Hausverbote zur Verhinderung von Suizidassistenten in kirchlichen Einrichtungen (str. 748-758)

Zákaz vstupu za účelem zabránění asistované sebevraždě v církevních zařízeních

(pečovatelské zařízení; církevní zařízení; církev; sebevražda; asistovaná sebevražda; domovní právo; zákaz vstupu; německé smluvní právo; německé právo; autonomie; seburčení; ochrana života a zdraví; právo na život; smluvní svoboda; právo na soukromí; Německo; Spolkový ústavní soud; základní zákon)

Mielke, Bettina

Künstliche Intelligenz und Justiz: Ein Drama in fünf Akten (str. 759-768)

Umělá inteligence a soudnictví: drama o pěti dějstvích

(umělá inteligence; soudnictví; justice; soudy; spravedlnost; člověk; překlad právních textů; jazykové modely; nezávislost soudce; nezávislost soudů; anonymizace; digitalizace; účastníci řízení; odpovědnost; odpovědnost státu; etika a právo; právní stát)

Neue Juristische Wochenschrift

38/2025, 11. September 2025

Metzger, Axel

Datenschutz oder Datenzugang? Neuausrichtung des europäischen Datenrechts nach dem Data Act (str. 2729-2734)

Ochrana osobních údajů nebo přístup k údajům? Přenastavení evropského datového práva po nařízení o datech

(ochrana dat; ochrana osobních údajů; osobní údaje; evropské právo; nařízení EU; harmonizace; evropská legislativa; přístup k informacím; smluvní vztahy)

EuGH 01.08.25 – C-600/23

Überprüfung der Schiedssprüche des CAS durch nationale Gerichte (str. 2751-2759)

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-600/23 ze dne 1. 8. 2025

Přezkum rozhodčích nálezů Rozhodčího soudu pro sport (CAS) národními soudy

(sportovní právo; sportovní spory; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura evropských soudů; rozhodčí instituce; rozhodčí nálezy; rozhodčí soudy)

39/2025, 18. September 2025

Schertz, Christian

Postmortales Persönlichkeitsrecht in Zeiten von KI und Deepfakes (str. 2801-2806)

Postmortální ochrana osobnosti v době umělé inteligence a deepfake

(postmortální ochrana; osobnostní právo; právní osobnost; ochrana osobních údajů; německé soudnictví; Spolkový soudní dvůr; umělá inteligence)

40/2025, 25. September 2025

Conrads, Markus

Schweitzer, Sascha

Juristische Problemlösung mit KI – Leistung und Grenzen großer Sprachmodelle (str. 2888-2892)

Řešení právních problémů pomocí umělé inteligence – výkon a limity velkých jazykových modelů

(umělá inteligence; německé právo; právo a internet; právo a technologie)

41/2025, 2. Oktober 2025

Wybitul, Tim

Brink, Stefan

Neue Anforderungen der EU-Datenschutzbehörden an KI-Modelle (str. 2953-2958)

Nové požadavky orgánů EU pro ochranu osobních údajů na modely umělé inteligence

(ochrana osobních údajů; umělá inteligence; evropské právo; nařízení EU; harmonizace; evropská legislativa; anonymizace; vyvažování)

ZAHRANIČNÍ PERIODIKA

Österreichische Jurist:innenzeitung

12/2025

Bochnicek, Nicole

Zufallsfunde bei der Sicherstellung und Beschlagnahme von Datenträgern und Daten (str. 786-792)

Náhodné nálezy při zajištění a zabavení datových nosičů a dat

(rakouské trestní právo; trestní řízení; ochrana dat; zajištění osob a věcí; orgány činné v trestním řízení; ústavněprávní aspekty)

13/2025

Lang, Michael

Die Verfassungswidrigkeit des Veranstaltungsverbots am Karfreitag (str. 717-723)

Neústavnost zákazu pořádání akcí na Velký pátek

(Ústavní soud – Rakousko; rakouské ústavní právo; svátky; svoboda shromažďování; svoboda náboženství; svoboda rovnosti; spolkové země – Rakousko)

Bulletin analytického odboru Ústavního soudu

10/2025

Připravili (v abecedním pořadí):

Petra Fousková, Tereza Franková, Petra Havlíková, Robert Jakubíček, Jan Martínek,
Lucie Matoušová, Tereza Ordeltová, Viktória A. Sutórisová, Jan Zahradníček

Editace: Monika Hanych, Tereza Franková

Grafika: Jan Zahradníček

Fotografie interiéru Ústavního soudu na titulní a poslední straně: © David Bernard